

Vlaams
Parlement

vergadering **6**
zittingsjaar 2012-2013

Handelingen

Plenaire Vergadering

van 17 oktober 2012

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	5
VERONTSCHULDIGINGEN	5
INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN	5
ACTUELE VRAAG van de heer Ivan Sabbe tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid en tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de bestelling van nieuwe bussen door De Lijn	5
ACTUELE VRAAG van mevrouw Lies Jans tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over het invoeren van betalend parkeren op multimodale knooppunten aan de noordrand van Brussel en de gevolgen hiervan voor pendelaars en de mobiliteitsproblematiek in en rond Brussel	8
ACTUELE VRAAG van mevrouw Gerda Van Steenberge tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over taaltesten voor docenten aan universiteiten	
ACTUELE VRAAG van de heer Boudewijn Bouckaert tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de taaltest Engels voor docenten	11
ACTUELE VRAAG van mevrouw Marleen Vanderpoorten tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het voorstel om schooldagen tot 18 uur in te voeren in het secundair onderwijs	15
ACTUELE VRAAG van mevrouw Helga Stevens tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de concrete timing en uitwerking van een overlegraad voor personen met een handicap	18
ACTUELE VRAAG van de heer Bart Van Malderen tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, over de kredietverstrekking aan startende kmo's en de stand van zaken van het bankenplan van de Vlaamse Regering	
ACTUELE VRAAG van de heer Johan Deckmyn tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, over de Vlaamse waarborg voor Alfacam, het verband met Gigarant en het aspect waarborgregeling in het bankenplan van de Vlaamse Regering	
ACTUELE VRAAG van de heer Robrecht Bothuyne tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, over het tekort aan groeikapitaal bij kmo's en de maatregelen die de Vlaamse Regering in dit verband kan nemen	21
ACTUELE VRAAG van mevrouw Mieke Vogels tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de nieuwe armoedecijfers, naar aanleiding van de internationale dag van verzet tegen armoede	27

ACTUELE VRAAG van de heer Marnic De Meulemeester tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de problemen met het elektronisch stemmen bij de lokale verkiezingen van 14 oktober 2012	
ACTUELE VRAAG van mevrouw Michèle Hostekint tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de problemen met het elektronisch stemmen bij de lokale verkiezingen van 14 oktober 2012	31
ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met 1° het verdrag inzake wederzijdse administratieve bijstand in fiscale aangelegenheden, en de bijlagen A, B en C, opgemaakt in Straatsburg op 25 januari 1988 en ondertekend op 7 februari 1992, en 2° het protocol tot wijziging van het verdrag inzake wederzijdse administratieve bijstand in fiscale aangelegenheden, opgemaakt in Parijs op 27 mei 2010 en ondertekend op 4 april 2011 – 1653 (2011-2012) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	37
Artikelsgewijze bespreking	37
ONTWERP VAN AANPASSING VAN DE WERKINGSBEGROTING VAN HET VLAAMS VREDESINSTITUUT VOOR HET BEGROTINGSJAAR 2012 – 48 (2012-2013) – Nr. 1	
Bespreking en stemming	37
MEDEDELING VAN DE VOORZITTER	38
ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met 1° het verdrag inzake wederzijdse administratieve bijstand in fiscale aangelegenheden, en de bijlagen A, B en C, opgemaakt in Straatsburg op 25 januari 1988 en ondertekend op 7 februari 1992, en 2° het protocol tot wijziging van het verdrag inzake wederzijdse administratieve bijstand in fiscale aangelegenheden, opgemaakt in Parijs op 27 mei 2010 en ondertekend op 4 april 2011 – 1653 (2011-2012) – Nrs. 1 en 2	
Hoofdelijke stemming	38
MOTIE van mevrouw Marijke Dillen en de heren Felix Strackx, Erik Tack, Wim Wienen en Wim Van Dijk tot besluit van de op 2 oktober 2012 door mevrouw Marijke Dillen in commissie gehouden interpellatie tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de onrustwekkende cijfers inzake zelfdoding en het nieuwe actieplan om het aantal zelfdodingen te verminderen – 1736 (2012-2013) – Nr. 1	
Hoofdelijke stemming	38
MOTIE van de heren Felix Strackx en Christian Verougstraete tot besluit van de op 2 oktober 2012 door de heer Felix Strackx in commissie gehouden interpellatie tot de heer Philippe Muylers, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de globale hervorming van de verkeersbelastingen – 1737 (2012-2013) – Nr. 1	
Hoofdelijke stemming	39
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	39

BIJLAGEN

Aanwezigheden	42
Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers	42

■

OPENING VAN DE VERGADERING

Voorzitter: de heer Jan Peumans

– *De vergadering wordt geopend om 14.01 uur.*

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

■

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Ik deel aan de vergadering mee dat er verontschuldigen zijn ingekomen van de volgende leden:

Patricia Ceysens, Gwenny De Vroe, Jan Penris, Herman Schueremans: ambtsverplichtingen;

Ann Brusseel, Cindy Franssen: familieverplichtingen;

Fientje Moerman, Dirk Peeters, Sas van Rouveroij: gezondheidsredenen.

■

INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN

De voorzitter: Dames en heren, de lijst met de ingekomen documenten en mededelingen werd op de banken rondgedeeld. (*Parl. St. VI. Parl. 2012-13, nr. 60/4*)

■

ACTUELE VRAAG van de heer Ivan Sabbe tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid en tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de bestelling van nieuwe bussen door De Lijn

De voorzitter: Aan de orde zijn nu de actuele vragen. De heer Penris laat zich verontschuldigen; hij heeft me dat persoonlijk meegedeeld. Dat betekent dat alleen de heer Sabbe een vraag stelt. De heer Penris had dezelfde vraag gericht tot minister Crevits.

Het antwoord wordt gegeven door minister Crevits.

De heer Sabbe heeft het woord.

De heer Ivan Sabbe: Voorzitter, minister, we hebben natuurlijk allemaal in de media de zaak-Van Hool gevolgd. Natuurlijk is het voor ons vrij ‘bangelijk’ nieuws. Als er 237 lijnbussen niet bij Van Hool en evenmin bij Jonckheere, maar wel bij een Franse maatschappij, bij Irisbus, zouden worden besteld, dan moeten we allemaal aandachtig volgen wat er gebeurt en niet gebeurt.

We hebben hier al vaak besproken in dit halfroond dat we een fundamenteel probleem hebben met onze loonkosten. Ik heb daar wat documentatie over. Behalve Noorwegen – en Noorwegen is geen lid van de Europese Gemeenschap – hebben we de hoogste loonkost van Europa: 39,3 procent. In Oostenrijk is dat 29,2 procent, Nederland 31,1 procent en Duitsland 30,1 procent. We hebben dus een belangrijk probleem op dat vlak en we kunnen dat niet alleen Vlaams oplossen, maar het is de moeite om het opnieuw onder ogen te zien en om te kijken wat we in Vlaanderen kunnen doen.

Ook wat onze positie op het World Economic Forum betreft, zijn we een stuk gezakt: naar de zeventiende plaats. We hebben natuurlijk een probleem, want daar wijst men vooral op de administratieve lasten en de complexiteit van het ondernemen in ons land.

Wat mij een beetje verrast is het volgende. We kennen toch allemaal het klappen van de zweep bij het opstellen van een lastenboek. Een lastenboek moet eerlijk en rechtuit zijn, maar een lastenboek kan ook beantwoorden aan zo veel mogelijk zaken die eigen zijn aan de regio of aan het land. We mogen niet de eerlijkste of de braafste van de klas zijn, want we merken dat in vele landen, zoals Italië en Frankrijk, een lastenboek op maat wordt geschreven van de lokale producent. Misschien zijn wij te braaf, ik weet het niet, ik laat het aan u over om deze vraag te beantwoorden.

Ik stel ook voor – en dan richt ik me ook tot u, minister-president – om toch zeker te onderzoeken of Irisbus geen beroep heeft gedaan op oneerlijke concurrentie door middel van staatssteun.

Wat zult u ondernemen in het kader van wat hier voorligt? Wat zult u ondernemen om te onderzoeken of er sprake is van oneerlijke concurrentie en om een of meerdere Belgische ondernemingen alsnog de kans te geven om deze aanbesteding binnen te halen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, dames en heren, de woorden van de heer Sabbe “wat zult u ondernemen?”, zijn bijzonder interessant.

Mijnheer Sabbe, we zitten hier midden in een aanbestedingsprocedure en het belangrijkste wat ik nu moet ondernemen, is ervoor zorgen dat de regels die wettelijk voorgeschreven zijn, worden nageleefd. Ik voel me daar verantwoordelijk voor. Het is ook de reden waarom ik de voorbije dagen over de hele commotie die er plots was in de media over een aanbestedingsprocedure die effectief loopt in opdracht van De Lijn, vooral heb gezwegen. Dat is ook mijn taak en dat is ook wat de minister-president in dit dossier gedaan heeft.

Wat wij nu moeten doen als Vlaamse Regering, is ervoor zorgen dat de regels die in zulke aanbestedingsprocedures gelden, worden gerespecteerd. Dat betekent dat er een geheimhoudingsplicht is tot na de gunning. En zelfs na de gunning is er een standstill van vijftien dagen, want we moeten eerst de onderneming informeren die de opdracht niet krijgt, dan kan die volgens de regels van het spel de acties ondernemen die al dan niet nodig zijn.

Mijnheer Sabbe, we zitten op dit ogenblik midden in die procedure. Sta me toe vandaag te zeggen dat de Vlaamse Regering dat dossier zeer goed en zorgzaam moet bekijken, want het is wel de Vlaamse Regering die beslist. De Lijn heeft een algemene offerteaanvraag volgens de Europese regels uitgeschreven om bussen te kopen. Ze kan dat doen. Ze heeft zelf de keuze gemaakt om dieselbussen te kopen, enkele gelede bussen, enkele gewone bussen en enkele stadsbussen, maar het is de Vlaamse Regering die uiteindelijk beslist en die ook zal beslissen over de gunning. Daarvan loopt nu de procedure. Ik kan u alleen maar zeggen dat ik er nu over zal waken dat die in alle correctheid wordt gevoerd.

Voor staatssteun zijn er geëigende procedures. Dat weet u ongetwijfeld. Er bestaat een procedure bij de Europese Commissie voor ondernemingen die denken dat ze op de een of andere manier om een bepaalde reden benadeeld zijn. Ik denk dat de ondernemingen die zich benadeeld voelen, wel de nuttige en nodige acties zullen ondernemen. Het is mijn taak om ervoor te zorgen dat alle regels correct worden nageleefd.

De heer Ivan Sabbe: Minister, ik volg u als u zegt dat u de discretie wilt respecteren om geen uitspraken te doen die achteraf in deze gunning tegen ons kunnen worden gebruikt. Dat begrijp ik volledig, maar ik doe wel een oproep aan u en uw partij en andere partijen, die in 2014 mogelijk rond de tafel zitten voor de onderhandelingen en binnenkort voor de begroting van 2013, om dit niveau te overstijgen en te denken in termen van de algemene tewerkstelling. We zitten met de loonkosthandicap. Het zal geen oplossing zijn om lasten te verschuiven. We zullen moeten uitzoeken waar we efficiënter kunnen worden en minder overheidsstructuur hebben, om ervoor te zorgen dat we met die handicap van de loonkost – de hoogste van de 27 Europese lidstaten, het verschil met Duitsland bedraagt al 20 procent –

in een normale omgeving terechtkomen en onze competitiviteit kunnen herstellen. Een sociaal bloedbad, dat willen we toch tot elke prijs vermijden. U weet ook hoeveel mensen Van Hool tewerkstelt.

De voorzitter: De heer de Kort heeft het woord.

De heer Dirk de Kort: Minister, met mevrouw Brouwers heb ik de voorbije zomer de kans gehad een bedrijfsbezoek te brengen aan een van de spelers, Van Hool. We waren veeleer geïnteresseerd in hoe ze zouden inspelen op de vergroening. We hebben in Brasschaat een rondrit met hun Exqui.city-bussen kunnen organiseren. We hebben toen ook vastgesteld dat er zowel bij de raad van bestuur als bij het personeel een zekere ongerustheid is over de bestelling, maar mijn vraag gaat daar niet over. Ik heb er alle begrip voor dat de regels van de gunning en de aanbesteding moeten worden gevolgd. Ik vraag wel hoe het dossier in de media is terechtgekomen. Ik ben ook geschrokken van de reacties van de voorzitter van de raad van bestuur van De Lijn. Daar is een houding van stilzwijgen op zijn plaats.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

De heer Johan Deckmyn: Minister, we vernemen dat de Vlaamse Regering nog niets heeft beslist, dat de aanbestedingsprocedure nog bezig is. Daarom krijgen we niet echt een antwoord. Discretie is blijkbaar vereist. Een beslissing pro Van Hool is echt belangrijk. De Franse bussen die eventueel door Irisbus worden geproduceerd, zullen in Tsjechië worden gemaakt. We weten dat we zullen worden geconfronteerd met bedrijven die uitvlaggen naar het buitenland vanwege de loonkosten die in ons land verschrikkelijk hoog zijn. Het is onbegrijpelijk dat ze naar Tsjechië gaan, maar zelfs als we vergelijken met Duitsland en Frankrijk, zijn de loonkosten hier erg hoog.

Van Hool is verankerd in Vlaanderen. Laat dit alstublieft zo blijven. De lagekostbussen van Van Hool worden nu al geproduceerd in het buitenland. We hebben in Vlaanderen nog altijd een grote productiecapaciteit, maar als er een andere beslissing komt, dreigen we die te verliezen. Daarom vraag ik met aandrang om pro Van Hool te beslissen. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: De heer Roegiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers: Voorzitter, ik wil eerst en vooral zeggen dat het voor onze fractie absoluut belangrijk is dat de autobussector verankerd blijft in Vlaanderen. Het is natuurlijk een belangrijke verantwoordelijkheid voor de directie van Van Hool om die verankering te bestendigen.

Ik wil heel concreet aan de heer Sabbe en de heer Deckmyn het volgende vragen. U behoort alle twee tot de grootste criticasters van De Lijn. Wat zou u hebben gedaan mocht De Lijn gekozen hebben voor een minder goedkoop bedrijf? Zou u hier dan dezelfde vragen hebben gesteld over efficiëntie? Wat zou u hier gezegd hebben mocht een Franse openbaarvervoermaatschappij een aanbesteding hebben uitgeschreven en hebben gekozen voor een Franse autobusbouwer en niet voor Van Hool, gesteld dat Van Hool de goedkoopste was geweest?

De voorzitter: Mijnheer Roegiers, u kunt natuurlijk vragen stellen aan uw collega's, maar uw collega's kunnen niet repliceren.

Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Lies Jans: Minister, het is absoluut noodzakelijk dat de discretie in aanbestedingsprocedures behouden blijft. In dit geval, als ik de persberichten lees, zijn het de vakbonden die woest reageren. Ik denk dat we zeker moeten kijken naar de rol van de vakbonden in dit verhaal, want zij zijn ermee naar buiten gekomen, zij hebben de heisa teweeggebracht.

Langs de andere zijde heeft ook de voorzitter van De Lijn gereageerd. Het was misschien niet opportuun om daarop te reageren en alles in de pers te brengen.

Minister, vanuit onze fractie komt vooral de vraag aan u: bekijk dit dossier in alle discretie en met navolging van de Europese aanbestedingsregels en kom tot de juiste beslissing.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik wil mee met jullie onderstrepen dat ik enorm betreur op welke manier dit dossier in de media terechtgekomen is. Een dossier dat midden in een aanbestedingsprocedure zit, heeft voor commotie gezorgd bij zeer veel mensen en bij een paar bedrijven. Je zit nu in een situatie waarbij iedereen allerhande vragen begint te stellen, maar we zitten nog midden in de procedure.

We hebben in het verleden al bewezen dat die discretie perfect kan worden gerealiseerd. Voor de criticasters die zeggen dat we nooit iets doen voor de tewerkstelling in Vlaanderen of voor de potentiële tewerkstelling: een paar maanden geleden nog maar heeft de Vlaamse Regering een contract goedgekeurd voor de levering van trams. De bestelling van trams is naar het bedrijf Bombardier gegaan. Dat is ook maanden tevoren goedgekeurd op de raad van bestuur van De Lijn. De discretie werd 100 procent gerespecteerd. Uiteindelijk heeft de Vlaamse Regering volgens de regels van de kunst de beslissing genomen om te gunnen aan het bedrijf. Het bedrijf zelf heeft ondertussen ook al beslist om een groot deel van de productie in Vlaanderen te laten gebeuren.

Ik ben ook bezorgd om de tewerkstelling in Vlaanderen. Dat neemt niet weg dat de regels die er zijn, gerespecteerd moeten worden. Als u in mijn situatie was, zou u exact dezelfde communicatie handhaven. Laat de procedure haar verloop kennen. Er was hier kritiek op de procedure, maar het is De Lijn zelf die beslist heeft wat zij op de markt zou brengen, die zelf de keuze gemaakt heeft om met dieselbussen te werken, die zelf over de aantallen heeft beslist.

Het dossier is nog helemaal niet op de ministerraad geagendeerd. Het zal de Vlaamse Regering zijn die uiteindelijk de beslissing zal nemen in dit dossier.

De heer Ivan Sabbe: Minister, een ding is duidelijk: 2014 is over anderhalf jaar. Ik denk dat we eens te meer het bewijs geleverd krijgen hoe belangrijk het zal zijn voor elke onderhandeling die van overheidswege komt, om prioriteit te maken van het verlagen van de loonkosten, van het verlagen van de sociale lasten op arbeid. Dat is geen verschuiving, maar het gevolg van de sanering van de overheid. Het kan niet dat wij 30,56 procent hogere loonkosten hebben dan Duitsland en het kan niet dat wij 15 procent hogere loonkosten hebben dan Frankrijk. Daar moet prioritair aan worden gewerkt over de partijgrenzen heen, in het belang van de welvaart en de tewerkstelling in Vlaanderen.

We moeten realistisch zijn. Ik ken Frankrijk vrij goed. Ik heb een bepaald deel van mijn carrière besteed aan het verkopen aan Franse bedrijven, overheidsbedrijven en andere. Dan merk je wel dat Fransen heel goed weten hoe ze een lastenboek moeten opstellen. Als je een lastenboek opstelt, moet je niet heiliger zijn dan de paus. Je moet daarbij zorgen dat de specificiteit zo veel mogelijk Vlaams gericht is.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

■

ACTUELE VRAAG van mevrouw Lies Jans tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over het invoeren van betalend parkeren op multimodale knooppunten aan de noordrand van Brussel en de gevolgen hiervan voor pendelaars en de mobiliteitsproblematiek in en rond Brussel

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Lies Jans: Minister, de stad Brussel heeft een parkeerplan opgesteld – en dat is haar goed recht. Als gevolg daarvan worden de parkings aan het Boudewijnstadion, aan

Bruparck, voortaan betalend en mag men er ook niet langer dan drie uur parkeren. Op deze plaats zijn er echter ook bus- en metrohaltes. Heel wat Vlamingen maken van deze parkings gebruik om van daaruit naar de stad te pendelen. Met het nieuwe parkeerplan en de nieuwe tarieven van de stad is dat nu niet meer mogelijk. De pendelaars gaan nu dus met de wagen de stad inrijden of via de ring nieuwe parkings opzoeken. Het mobiliteitsprobleem wordt daardoor allen maar groter.

Ik weet wel dat het om een bevoegdheid van de stad gaat, maar het is wel een maatregel met heel verregaande gevolgen. De stad Brussel heeft naar verluidt over deze beslissing ook niet overlegd met het Brusselse Gewest. Dat gewest kan geen stappen ondernemen en wij in Vlaanderen dragen de gevolgen van die beslissing, die toch een enorm effect heeft op de mobiliteit in en rond Brussel.

Minister, was u daarvan op de hoogte? Is er overleg geweest? Zo niet, wat gaat u daaraan doen? Deze maatregel heeft immers verregaande gevolgen. Welke mogelijkheden ziet u om toch ten volle gebruik te maken van dit multimodaal knooppunt en de Vlaamse pendelaars niet in de kou te laten staan?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Jans, dat is een zeer interessante vraag. Ook ik ben via de media ingelicht over het voornemen van de stad Brussel om het parkeerbeleid drastisch aan te passen. Dat behoort trouwens tot haar bevoegdheid. Maar ik heb, ook weer via de media begrepen, dat die beslissing inmiddels weer uitgesteld is tot 2013.

Voor mij is overleg ook bijzonder belangrijk, maar dat is er niet geweest. Ik heb dat ook nagevraagd op de administratie. Ik heb gevraagd om de hele problematiek over het afstemmen van het lokale en het gewestelijke parkeerbeleid en het effect daarvan op Vlaanderen aan te kaarten op de intergewestelijke werkgroep van 16 november. Zo kunnen we hopelijk tot een betere afstemming komen. Ik vind het inderdaad een beetje pijnlijk om maatregelen die zo'n effect kunnen hebben op het gedrag van de automobilisten, te moeten vernemen via de media. Er komt dus overleg op 16 november.

Mevrouw Lies Jans: Minister, ik ben blij dat u nu al kan reageren. Ik ben ook blij om te horen dat de beslissing uitgesteld is. Ik hoop dat het probleem kan worden aangepakt op 16 november: ik hoop dat Brussel de geesten openstelt en ook denkt aan de Vlaamse pendelaars. In een eerste reactie stelde de stad Brussel immers dat zij de problemen van de Vlaamse pendelaars niet hoefde op te lossen. De parkeerplaatsen aan het Boudewijnpark en Bruparck zouden er voor de stadsbewoners zijn en de stad zou geen inspanningen doen om het de Vlaamse pendelaars in Brussel gemakkelijk te maken. Ik denk dat daar nog een harde noot te kraken valt.

Minister, gaat u strijden om die parking als multimodaal knooppunt te behouden? De stad Brussel heeft daar een andere visie op, terwijl het Brusselse Gewest – en meer bepaald een partijgenoot van u – gelukkig dezelfde mening is toegedaan als ik en toch stappen wil ondernemen om dit probleem op te lossen.

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Minister, hoewel dat niet vaak gebeurt, stel ik nu een bepaalde tegenstrijdigheid vast. Niet zozeer in dit antwoord, maar wel tussen dit antwoord en dat op een schriftelijke vraag die ik u stelde. Daarin gaf u aan dat u zelf ook niet zo'n groot voorstander bent van overstapparkings. Ik citeer: "De voorkeur gaat uit naar een zo vroeg mogelijke overstap op het openbaar vervoer in relatie met Brussel omdat uitgebreidere parkeervoorzieningen wel eens nog meer mensen zou kunnen aanzetten om met de auto richting Brussel te rijden." Het soort parkeergelegenheid zoals op de Heizel, waar ik trouwens een hevige voorstander van ben, is zo'n voorbeeld van een grote overstapparking.

Ik ben absoluut blij dat u dat meeneemt naar de intergewestelijke werkgroep en dat u nu wel van oordeel bent dat die overstapparkings noodzakelijk en noodwendig zijn voor de overstap van de wagen naar het openbaar vervoer.

Minister, ik wil mijn pleidooi nog eens herhalen. Het is niet alleen een Brusselse, maar ook een Vlaamse verantwoordelijkheid om in de Rand te voorzien in zoveel mogelijk parkeergelegenheden om al op ons grondgebied vlot die overstap naar het openbaar vervoer te kunnen maken.

De voorzitter: De heer Van Der Taelen heeft het woord.

De heer Luckas Van Der Taelen: Minister, ik ben blij dat u dat overleg hebt met het gewest. Maar u weet dat de instellingen in Brussel nogal ondoorzichtig zijn. We hebben hier te maken met een vrij voorbijgestreefde reactie van de stad Brussel. U hebt het geluk dat een van uw collega's ook lid is van de Brusselse gemeenteraad, en zelfs 'verhinderd schepen' was tot nu toe. Ik wil u vragen om op dit vlak proactief te zijn en eens te gaan praten met de mensen die die beslissing genomen hebben, namelijk het stadsbestuur van Brussel. Daarover gaat het. U weet dat het stadsbestuur van Brussel nog altijd denkt dat het belangrijker is dan de gewestelijke overheden. Ik zou u willen vragen om proactief te praten met het stadsbestuur, en misschien kunt u beginnen met uw collega Smet.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Mevrouw Karin Brouwers: Minister, ik wil verwijzen naar de resolutie die we hier hebben goedgekeurd betreffende de aanpak van het mobiliteitsprobleem in de regio Vlaams-Brabant en Brussel. We hebben daarin uitdrukkelijk gevraagd om initiatieven te nemen om voldoende parkeerplaatsen voor fietsen, autodelen en wagens mogelijk te maken langs de knooppunten van het openbaar vervoer. Hoe ver staat het daarmee?

In dit specifieke probleem gaat het om de stad Brussel. Als de negentien Brusselse gemeenten allemaal dergelijke maatregelen gaan nemen in hun mobiliteitsplan, is dat wellicht niet goed voor Brussel, laat staan voor de Vlaamse pendelaars. Het is voor u natuurlijk onmogelijk om met de negentien gemeenten apart te gaan spreken. Het is een goed idee om op het overleg dat binnenkort plaatsvindt, de zaak aan te kaarten. Eigenlijk is het iets voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest om dat aan te pakken over de grenzen van al die gemeenten heen zodat de transitparkings betaalbaar blijven voor de pendelaar.

Minister Hilde Crevits: Ik noteer in de eerste plaats dat iedereen zou willen dat we veel babbelen. Ik ga dat doen, ik ga daarover overleggen.

Mevrouw De Knop, er is natuurlijk een verschil. U citeert waarschijnlijk uit een van de vele antwoorden of discussies in de commissie. Er zijn twee zaken. Ik vind het pijnlijk als een bestaande gratis parking plots betalend wordt en dat zonder overleg gebeurt. Men weet nochtans dat zoiets een serieuze impact kan hebben op het pendelgedrag. Het minste wat de stad in zo'n geval kan doen, is overleggen met het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en met het Vlaamse Gewest. Ik vind het niet proper dat het op die manier gebeurt is. Ik vind het maar evident dat er over zoiets overleg plaatsvindt. Dat zal ik bespreken op 16 november. Ik zal vragen om samen uit te zoeken hoe we dat kunnen aanpakken.

Een ander aspect is de plaatskeuze voor deze faciliteiten. Kiezen we voor een ligging dichtbij de openbaarvervoerknooppunten? Of kiezen we voor de Rand? Daarom zijn we het debat volop aan het voeren. U zult straks weer interessante passages lezen in de beleidsbrief. Ik denk dat we daar ook in de commissie over zullen debatteren. Ik zie niet echt een tegenstrijdigheid tussen het ene en het andere.

De vraag van vandaag is zeer punctueel en gaat over die parking. Dat is typisch voor een actuele vraag. En ik zeg u: neen, er is geen overleg geweest en ja, er had overleg moeten zijn, en ja, ik zal absoluut proberen om tot een goede consensusoplossing te komen. Maar u moet beseffen dat ik de sleutels voor de uiteindelijke beslissing niet in handen heb.

Mevrouw Jans, u vraagt of ik ga strijden. Ik weet niet wat het woord strijden voor u betekent. Ik zal in elk geval beginnen met daar op een verstandige manier in overleg over te gaan.

Mevrouw Lies Jans: Strijden is denken, durven en doen, minister.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

■

ACTUELE VRAAG van mevrouw Gerda Van Steenberge tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over taaltesten voor docenten aan universiteiten

ACTUELE VRAAG van de heer Boudewijn Bouckaert tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de taaltest Engels voor docenten

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Net voor de zomer heeft het Vlaams Parlement een aantal decreten goedgekeurd om de hervorming van het hoger onderwijs waarover heel wat gedebatteerd is, gestalte te geven. Tijdens de discussie over het hoger onderwijs was een belangrijk onderwerp het gebruik van vreemde talen in de hogescholen en universiteiten. Na die discussie kwam er een compromis tot stand waarbij vreemde talen kunnen worden gebruikt aan de universiteiten. In de praktijk zal dat vooral het Engels zijn. Het Vlaams Parlement was echter van oordeel dat indien er een andere taal wordt gebruikt, en dat is meestal het Engels, het geen ‘steenkol-Engels’ mag zijn zoals men dat noemt. De docent moet in goed Engels les kunnen geven omdat de kwaliteit van het onderwijs belangrijk is.

Het is de Vlaamse Regering die de modaliteiten voor een taalproef moet vastleggen. De docenten zullen een taalproef moeten afleggen om na te gaan hoe goed de kwaliteit van hun vreemde taal is. Het gebruik van een vreemde taal zou normaal worden ingevoerd vanaf het academiejaar 2013-2014. Nu blijkt echter dat de Vlaamse Regering de modaliteiten voor die taalproef nog niet heeft vastgelegd. De universiteiten zijn ongerust en vragen een uitstel van drie jaar om de taalproeven te kunnen afnemen van hun docenten.

Minister, ik wil u er niet van verdenken dit opzettelijk te doen. Mijn vraag is echter of in 2013-2014 docenten die de taalproef niet hebben afgelegd, toch kunnen lesgeven in een vreemde taal. Of blijft u strikt en zegt u dat iedereen de taalproef moet hebben afgelegd tegen 2013-2014? Zo niet, zullen die docenten enkel in het Nederlands kunnen doceren.

De voorzitter: De heer Bouckaert heeft het woord.

De heer Boudewijn Bouckaert: Ik voel me aangesproken door deze problematiek. Ik ben universitair docent en ik geef ongeveer de helft van mijn lessen in het Engels. In artikel 63 van het Integratiedecreet staat dat een Vlaamse professor die in een vreemde taal les wil geven, meestal is dat het Engels, het niveau C1 moet halen in het Europees referentiekader. Dat niveau is vrij streng. Vanuit de universiteiten is er al kritiek geuit, onder meer door mijn collega Kristiaan Versluys. Hij zegt dat in vele gevallen heel wat professoren een uitstekende vakkennis hebben, terwijl hun taalkennis misschien iets minder goed is. Het gaat vaak om professoren die zijn opgegroeid met het Frans als tweede taal en het Engels als derde taal. Het zou toch jammer zijn dat zij niet voor zo’n taaltest zouden slagen waardoor zij geen les meer zouden kunnen geven in die taal. Er is dus kritiek op de eisen die wij hebben gesteld. Wij hebben dat misschien te onbesuisd gedaan.

Verder is er ook kritiek op de timing. Er zijn ongeveer 8500 docenten en universiteitsprofessoren. Als we dan zien gedurende hoeveel tijd er in een vreemde taal les mag worden gegeven, dan komen wij bij ongeveer 1000 à 2000 professoren die deze taaltest zouden moeten afleggen. Nu is het oktober 2012. De tijd gaat snel, gebruik hem wel. Tegen

oktober volgend jaar moeten die professoren daar staan. De vraag is nu wie al die examens zal afnemen. Zullen de Centra voor Volwassenenonderwijs (CVO's) dat doen? Die zijn daar nog altijd niet voor erkend. Er is een groot probleem met de timing. Het zou toch jammer zijn dat professoren die daarvoor bekwaam zijn die lessen niet in het Engels kunnen geven omdat zij die taaltesten niet kunnen afleggen. Wij verwachten een geruststelling van u, minister, in verband met de uitvoering van die decreet.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Tijdens de bespreking van het decreet hebben we daar inderdaad uitvoerig over gepraat. U weet ook dat de regering oorspronkelijk een soort overgangsmaatregel had voorgesteld. Het parlement heeft in zijn wijsheid en met instemming van de regering gesteld dat die overgangsmaatregel niet meer nodig was en dat de regeling moest ingaan vanaf academiejaar 2013-2014.

Als wij goed onderwijs willen geven aan onze kinderen en jongeren, dan moeten de professoren die in het Engels doceren, goed Engels spreken. U redeneert *mutatis mutandis*. U redeneert dat een professor die heel goed is in zijn vak maar niet goed Engels spreekt, dat vak toch moet kunnen doceren. Dat is ongeveer hetzelfde als een student die goed is in zijn vak maar niet goed Nederlands spreekt. Wij vinden allemaal dat dat niet kan, en terecht. Dat is een *per analogiam*-redenering. Als er les wordt gegeven in een andere taal, dan moet de professor die taal goed spreken.

Ik ga er nog altijd van uit dat professoren verstandige mensen zijn en dat zij ook de intellectuele capaciteiten hebben om heel snel te leren. Wij zijn volop bezig. Het decreet is eind juli goedgekeurd. Augustus is voor Onderwijs een vakantiemaand. We zijn nu zes weken verder in het nieuwe jaar. Ik verwacht op heel korte termijn een voorstel van de administratie. In november zullen we dat voorstel bespreken met de universiteiten en hogescholen. Ik hoop dat we er voor het kerstreces duidelijkheid over zullen kunnen geven. Dan zullen we beslissen.

Maar, dat gezegd zijnde, men hoeft niet op ons te wachten. Instituten als The British Council en de Alliance Française kunnen perfect dat soort van attesten geven. Ik neem aan dat de Vlaamse Regering het verzamelde universitaire korps niet bij de hand moet nemen en samen naar een taaltest moet gaan. Ik veronderstel dat dat niet het voorwerp van uw vraag is. Oké, we moeten nog modaliteiten bepalen. Wij moeten nog zeggen wat er in aanmerking komt. Wij kunnen faciliteren. Maar niets belet professoren die van zichzelf weten dat ze het kunnen om een taaltest af te leggen. Als zij beantwoorden aan het niveau C1 van de Europese kwalificatiestructuur of het referentiekader voor talen – om de juiste terminologie te gebruiken – is er daar geen probleem.

Ik vat samen. Ik ga er nog altijd van uit dat ik als minister een decreet moet uitvoeren. Dat is zo in een rechtsstaat. Het parlement heeft geoordeeld dat het vanaf 2013-2014 in werking moet treden. We zullen er alles aan doen om dat te doen. Stellen we nu 'en cours de route' vast dat dit om de een of andere reden niet zou kunnen, dan moeten we met het parlement in overleg treden en zien of we al dan niet met een jaar moeten uitstellen. Dat wil ik niet uitsluiten. Maar ik ga er vandaag van uit dat dit wel kan. Ik zal als minister mijn uiterste best doen om wat u hebt goedgekeurd uit te voeren. Indien ik vaststel dat er praktische bezwaren zijn of objectieve redenen waardoor het niet zou kunnen, dan vind ik ook dat ik moet terugkomen bij jullie om te zeggen dat de goedgekeurde regel onuitvoerbaar is. Maar ik ga er tot nader order van uit dat hij wel uitvoerbaar is.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Minister, ik vind, in tegenstelling tot de heer Bouckaert, de eis niet te streng. Geen enkele professor is verplicht om les te geven in het Engels. Er is de mogelijkheid om les te geven in het Engels. Als men het Engels niet op een volwaardige manier kan gebruiken, moet men zijn les maar in het Nederlands geven. Tijdens de discussie in de commissies hebben een aantal fracties gesteld dat wij het Nederlands als academische

taal willen behouden. Waarom zou dus een professor, als hij niet voldoet aan de door ons gestelde eis, geen les kunnen geven in het Nederlands?

Minister, ik kan mij met betrekking tot de intelligentie van de professoren heel goed voorstellen dat iemand die intelligent is voor wat betreft wiskunde misschien minder intelligent is voor talen. Een koe kan ook niet vliegen. Niet elk dier kan vliegen. Iedereen heeft zijn capaciteiten.

Minister Pascal Smet: Ik zou de professor niet met een koe vergelijken.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Zo wordt er les gegeven in de pedagogiek, minister. Daar worden dergelijke vergelijkingen gemaakt.

Minister, Nederlands is nog altijd de hoofdtaal. Nederlands is een academische taal die we moeten onderhouden. Het kan de instructietaal zijn. Ik zal erover blijven waken dat er geen uitstel wordt verleend.

De heer Boudewijn Bouckaert: Ik wil zeer duidelijk zijn over de taalregeling. We hebben daarover lang gediscussieerd in de ad-hoccommissie en daarna in de commissie bij de bespreking van het Integratiedecreet. Ikzelf en de wat meer Vlaamsgezinde fracties waren wat sceptisch ten aanzien van de regeling. Ik had liever een duidelijkere regeling gehad: geen Engels of een andere taal in de bachelor. Maar ik denk dat het compromis uiteindelijk aanvaardbaar is. Daar moeten we niet op terugkomen.

Maar wat betreft de C1-eis, wil ik, voorzitter, toch voorlezen wat dat inhoudt: “kan een uitgebreid scala van veeleisende, lange teksten begrijpen en de impliciete betekenis herkennen; kan zichzelf vloeiend en spontaan uitdrukken, zonder daarvoor aantoonbaar naar uitdrukkingen te moeten zoeken; kan flexibel en effectief met de taal omgaan ten behoeve van academische en beroepsmatige doeleinden; kan een duidelijke en goed gestructureerde en gedetailleerde tekst over complexe onderwerpen produceren en daarbij gebruik maken van organisatorische structuren en verbindingswoorden.” Dat is heel wat. Men moet die eis niet laten vallen, maar men moet oog hebben voor een overgangperiode, zeker voor professoren die nu al in een vreemde taal lesgeven.

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Voorzitter, ik heb het helemaal eens met de mensen die ervoor hebben gepleit om de momenteel uitgewerkte regeling die we hier nog niet zo lang hebben besproken, te behouden en om geen uitstel te verlenen.

De C1 lijkt me belangrijk. Een professor moet tijdens het lesgeven voldoende nuances kunnen aanbrengen. Hij moet niet zo maar wat ‘social talk’ voeren: het is belangrijk dat hij in staat is de nuances en de techniciteiten weer te geven.

Minister, ik heb nog een bijkomende vraag. Er zou een capaciteitsprobleem kunnen zijn om de tests af te nemen. Er is blijkbaar een probleem waardoor de CVO's misschien de attesten niet kunnen afleveren. Voeren u of uw diensten hierover gesprekken? Dat zou tot een snelle verhoging van de capaciteit kunnen leiden. Op die manier zouden we de vooropgestelde timing kunnen respecteren.

De voorzitter: De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen: Voorzitter, ik wil geen enkele afbreuk doen aan wat hier is goedgekeurd. Het lijkt me belangrijk dat professoren die in een andere taal lesgeven zich goed weten uit te drukken. Er is een verschil met vreemde professoren die naar hier komen en zich in het Nederlands moeten uitdrukken. Voor hen stellen we niet dezelfde eisen.

Volgens mij wordt de kwaliteit van het onderwijs niet enkel door de taal bepaald. Het gaat ook om de professor, om de inhoud van zijn vak en om de wijze waarop hij het weet te geven. Ik kan me trouwens voorstellen dat de behoefte aan talenkennis, bijvoorbeeld met betrekking tot nuancering of kennis van synoniemen, enigszins verschilt voor iemand die

scheikunde of fysica moet geven en voor iemand die een letterkundig vak, psychologie of filosofie moet geven. De context waarin iemand lesgeeft, bepaalt of de communicatie in een vreemde taal kwalitatief volstaat om te vermijden dat de kwaliteit van de hele cursus naar beneden wordt gehaald.

Wat me het meest verontrust, is de vaststelling dat de regeling als een soort hakbijl kan werken. Ik ga ervan uit dat professoren die nu al vijf jaar lesgeven zonder enige kritiek te krijgen de C1 kunnen halen. Indien ze niet zouden slagen, zou er een mogelijkheid tot remediëring moeten zijn. Ze zouden een tweede kans moeten krijgen zonder vanaf 1 september 2013 hun vak niet meer te mogen geven.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Voorzitter, de regeling zoals ze nu is uitgewerkt, lijkt ons in orde. Aan onze hogescholen en universiteiten wordt op topniveau gewerkt en onderzoek verricht. Voor de academische wereld is het niveau C1 voor het Engels van de professoren een gewettigde eis.

Minister, u hebt verklaard dat er nog eens moet worden nagedacht hoe de CVO's dit precies zullen aanpakken. Ik neem aan dat een professor die een dergelijke test aflegt en niet slaagt, de kans krijgt dit tekort wat bij te spijkeren. Ik ga ervan uit dat de mogelijkheid om de test opnieuw af te leggen, deel uitmaakt van deze regeling.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Voorzitter, ik vrees ook wat voor de timing en vooral ook voor de bijkomende bureaucratie. De rigide procedure zou een administratieve rompslomp kunnen teweegbrengen. We willen dat Vlaanderen een kennismaatschappij is. Dit betekent dat we de internationalisering onder ogen moeten zien en zelfs moeten aanmoedigen. We moeten opletten. De attestering moet realistisch blijven. We mogen geen rigide en bijna onhaalbare procedures opzetten.

Natuurlijk willen we geen professoren die in een 'steenkolenengels' lesgeven. Professor Melis, de vicerector van de KU Leuven, heeft echter een duidelijk pleidooi gehouden. Wat is een betere plek dan de gebruikscontext zelf om iemands Engels te beoordelen? We kunnen tijdens de lessen zelf nagaan of iemand op een aanvaardbare wijze les in het Engels geeft.

Als we dan toch een regeling uitwerken, moet die regeling realistisch en implementeerbaar zijn, en vooral de internationalisering een handje helpen en niet tegenwerken.

Minister Pascal Smet: Ik wil voor alle duidelijkheid opmerken dat deze regeling door het Vlaams Parlement is uitgewerkt. Ik voer uit wat het Vlaams Parlement unaniem heeft goedgekeurd. De Vlaamse Regering ging overigens akkoord met wat het Vlaams Parlement heeft goedgekeurd.

Een aantal zaken moeten nog worden uitgeklaard. Een van de vragen is wat een CVO al dan niet kan doen. Het is echter heel duidelijk dat we geen bureaucratie in het leven willen roepen. De Vlaamse Regering zal geen testjes afnemen. Noch ikzelf, noch de minister-president, noch anderen zullen die professoren examineren. Dat is onze taak niet.

Ik ga ervan uit dat de interne kwaliteitssystemen van de universiteiten in het verleden ook nagingen of de professoren voldoende Engels kennen, anders is er een probleem in het interne kwaliteitssysteem.

We gaan zorgen dat het heel duidelijk is wie wat moet doen en dat is de minimale invulling die we zullen doen. Voor de rest is het aan gespecialiseerde instanties om na te gaan of iemand al of niet voldoende Engels spreekt.

Ik vind het geen goede suggestie dat studenten zouden beoordelen of een prof goed of niet goed Engels spreekt. Ik zeg niet dat u dat zegt, maar anderen suggereren dat wel een beetje. Laat het ons objectiveren. Het is de taak die u mij hebt gegeven. Ik zal onderzoeken of we dat

kunnen doen en hoe het met de CVO's moet verlopen. Over enkele dagen zal ik de nota krijgen. We zullen dan overleggen met de universiteiten en hogescholen en heel snel de regeling in een besluit gieten. Als het moet, zullen we al vooruitlopen met een omzendbrief als de regering het eens is over een besluit. Dat is de procedure zoals wij die zien.

Nogmaals, als we voorstander zijn van internationalisering – en dan moet je Engels gebruiken in het onderwijs – dan moeten onze studenten op een goede manier Engels krijgen. Mijnheer Bouckaert, u hebt een definitie van C1 gegeven. Dat klopt, maar als u dat opnieuw leest, zou u toch tot de conclusie moeten komen dat dat het minimale is wat een professor zou moeten kunnen als hij zijn stof uitlegt. Wat daarin staat, is toch wat je op academisch, universitair niveau mag verwachten. We spreken niet over Engels leren als je op vakantie gaat, een lief zoekt, of weet ik wat. We spreken over mensen die op academisch niveau kennis moeten overdragen, studenten moeten confronteren met het onbekende om op die manier opnieuw tot kennis te komen. Als je dat in een andere taal doet, dan mag je toch verwachten dat men die taal goed beheerst. Je moet niet verwachten dat ze native speaker zijn, maar je mag verwachten dat ze de taal goed beheersen.

Mijnheer Sannen, er is een verschil met buitenlandse professoren. We vragen van hen minder kennis van het Nederlands omdat we van hen niet verwachten dat ze in het Nederlands les geven. We verwachten van hen dat, als ze zich integreren in de universiteit, ze met hun collega's kunnen praten. Dat is de reden waarom het parlement een verschillend niveau heeft voorgesteld.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Minister, het decreet is niet unaniem goedgekeurd in het Vlaams Parlement. Ikzelf bijvoorbeeld heb me onthouden, net wegens de taalregeling. Ook anderen hebben zich onthouden, misschien om een andere reden.

Mevrouw Meuleman, we hebben het ook al van u vernomen in de commissie, maar u spreekt over internationalisering. Voor mij primeert de kwaliteit van het onderwijs. U wilt internationalisering en democratisering van het onderwijs samenvoegen, maar het zijn net de zwakkere groepen in onze maatschappij, die al moeite hebben met de taal in het Nederlands, die nog meer moeite zullen hebben om cursus te volgen in het Engels. Voor mij primeert de kwaliteit van het onderwijs en het feit dat professoren hun vak moeten overbrengen, liefst in het Nederlands, en als het in Engels moet, dan toch in correct Engels.

De heer Boudewijn Bouckaert: Minister, bij het Inschrijvingsdecreet is gezegd dat het moet worden goedgekeurd, maar dat in het veld moet worden nagegaan of er moeilijkheden zijn zodat kan worden bijgestuurd. Ik vind dat het ook hier moet kunnen. Ik sluit me volkomen aan bij de opmerkingen van collega's Sannen en Meuleman. Ik sta achter de taaltest en het niveau C1 omdat ik dat een goede optie vind, maar het mag geen hakbijl worden. Professoren moeten eventueel een tweede kans krijgen. Als studenten vinden dat het Engels voldoende is, dan moet het vak dat in het Engels wordt gegeven, niet worden afgeschaft.

U zegt dat het tegen Nieuwjaar vaste vorm zal krijgen. We zullen dat opvolgen in de commissie. Als het veld problemen blijft maken, dan stel ik voor dat er eventueel een amendement komt en dat er meer tijd wordt gegeven aan de universiteiten om het decreet op een fatsoenlijke manier te implementeren.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

■

ACTUELE VRAAG van mevrouw Marleen Vanderpoorten tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het voorstel om schooldagen tot 18 uur in te voeren in het secundair onderwijs

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Voorzitter, minister, geachte leden, vorige week verscheen in de pers een artikel dat was geïnspireerd door Walter Buijs, de voorzitter van een vijftigtal scholen in het bisdom Mechelen-Brussel. Die maakt zich zorgen over de schoolmoeheid, de schooluitval en de ongekwalificeerde uitstroom. Hij stelt voor dat elke leerling een soort coach, een schoolbegeleider zou krijgen, en ook dat de lesdagen zouden worden verlengd tot 18 uur. Mevrouw Van Hecke heeft daar al op gereageerd. Ze ziet daar geen heil in en stelt dat de problematiek toch wel complexer is. Ze heeft daar gelijk in, meen ik. Het gemeenschapsonderwijs vindt dat er toch wel iets in zit, zij het misschien niet op deze manier.

We weten natuurlijk allemaal dat de door de heer Buijs aangehaalde problematiek dringend moet worden aangepakt. Ik dacht dat dit in eerste instantie zou gebeuren bij de hervorming van het secundair onderwijs. Minister, u hebt gereageerd met de mededeling dat u voorlopig geen standpunt zou innemen. Zo is het althans overgekomen in de media. Ik weet niet of men u dat heeft gevraagd. Bij dezen wil ik u dus wel graag de vraag stellen wat uw standpunt ter zake is. In welke mate wordt daar daadwerkelijk rekening mee gehouden bij de hervorming van het secundair onderwijs, of gaat men daarbij echt wel bijna uitsluitend aan structuren werken?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, mevrouw Vanderpoorten, ik vind het eigenlijk een beetje grappig dat u die vraag stelt. Ik heb gezegd dat ik niet wenste te reageren, en meer heb ik niet gezegd. Heel vaak reageer ik wel, als ik vind dat dit nuttig is, en dan vraagt men me in dit parlement waarom ik heb gereageerd, waarom ik dat niet eerst met de commissie heb besproken. Nu doe ik wat u me al vaak hebt gevraagd, en nu is het weer niet goed. Nu wilt u weten wat ik denk.

Ik ben heel blij dat u wilt weten wat ik denk. Ik denk daar heel veel over. Dit is inderdaad niet eenvoudig. U weet ook dat de schooltijd volgens ons besluit 's morgens om 8 uur kan beginnen en 's avonds om 17 uur kan eindigen, en dat er voor de rest heel veel pedagogische vrijheid is. Scholen kunnen, al dan niet in het kader van de brede school, huiswerkklassen inrichten. Ik begrijp de vraag van de heer Buijs enerzijds wel, maar anderzijds zijn er heel veel opmerkingen te maken. Ik wil dit debat heel graag met u aangaan in de commissie, op een heel genuanceerde manier. Dit lijkt me immers voor- en nadelen te hebben. Bepaalde kinderen hebben inderdaad structuur nodig, een structuur die ze niet altijd thuis vinden. De vraag is of men dat op de gemakkelijkste manier kan doen door de schooltijd tot 18 uur te verlengen. Zeker als dat een middel zou moeten zijn tegen schoolmoeheid, dan heb ik daar dan toch ook wel wat vragen bij. Ik wil ter zake een heel genuanceerde gedachtegang ontwikkelen. Ik heb nog dertig seconden. Ik denk niet dat ik dat in dertig seconden kan. Ik vind het verstandig dat u die vraag hebt gesteld, maar stel dus voor dat we die in de commissie gezamenlijk beantwoorden.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Dat is natuurlijk een zeer nietszeggend antwoord, maar dit behoeft inderdaad wel meer discussie dan bij een actuele vraag kan. Daarmee ben ik het wel eens.

Veel komt natuurlijk voort uit het feit dat er heel veel wordt verwezen naar de hervorming van het secundair onderwijs. De gemeenteraadsverkiezingen liggen nu achter ons. Het zal er nu waarschijnlijk toch wel snel van komen, hopen we met zijn allen. In een van de artikels werd ook verwezen naar een ander heikel punt. Zo stelde een coördinator dat men wel kan proberen daar veel aan te veranderen, maar dat het allerbelangrijkste het versterken van de leraren is. Minister, als u niet wilt reageren op dat andere, dan hoop ik dat u wilt reageren op mijn bijkomende vragen. Wat is de timing van de hervorming? Hoe zit het met het lerarendebat?

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Minister, ik heb begrip voor uw reactie. Dit is geen probleem waarop men een-twee-drie een kort antwoord kan geven naar aanleiding van een actuele vraag. Het probleem moet veel ruimer worden bekeken. Het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi) heeft een heel verslag gegeven over het spijbelen.

Als we oplossingen willen vinden, moeten we het probleem veel breder bekijken, bijvoorbeeld in het kader van de hervorming van het secundair onderwijs. Ik verwijs ook naar het dossier dat het agentschap Onderwijs heeft voorbereid. We moeten er ook rekening mee houden dat de scholen vrijheid van keuze hebben en dat zij dus ook eigen voorstellen kunnen indienen. In een-twee-drie een oplossing vinden, zal niet evident zijn.

Ik heb in dat verband overigens ook een vraag om uitleg ingediend. U hebt immers ook een spijbelactieplan aangekondigd. Ik hoop dat dat daarin kan worden meegenomen.

De voorzitter: Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Ik kan het antwoord van de minister begrijpen. Dit is inderdaad iets dat veel breder bekeken moet worden. Ik heb ook het bewuste artikel gelezen en de intentie van de heer Buijs is te appreciëren. Dit is zeer ambitieus. Het zijn de problemen die we allemaal kennen: vroege schooluitval, schoolmoeheid, spijbelgedrag enzovoort.

De vraag is natuurlijk of dit de oplossing is voor het probleem. Kinderen die schoolmoe zijn, nog twee uur extra op school houden, hoe vul je dat in? Hoe moeten de leerkrachten daarmee omgaan? De heer Buijs spreekt over coaches. Hoe gaan we dat organisatorisch doen? Zijn de leerkrachten erop voorbereid?

Hij trekt het overigens ook veel breder open. Hij spreekt onder meer over inhaallessen, sportinitiaties, muzieklessen. En dan komen we meer in het verhaal van de brede school terecht: een brede leer- en leefomgeving creëren in een wijk, waar die jongeren ook terecht kunnen.

De voorzitter: De heer Bouckaert heeft het woord.

De heer Boudewijn Bouckaert: Minister, van mij hoeft u ook niet op alles te reageren, maar ik zou u toch willen vragen om de voorstellen van de heer Buijs ernstig te nemen, vooral zijn voorstel om in de scholen in een langere periode te voorzien, namelijk tot 18 uur. Dat is mijns inziens de sleutel tot de oplossing voor het watervaleffect en de ongekwalificeerde uitstroom.

Ik wil hier even de heer Crivit citeren van de vzw Uit De Marge, de koepelorganisatie voor jeugdwerk: “Voor sommige jongeren is een thuis niet ideaal om te studeren, omdat er problemen zijn met de huisvesting, of omdat hun ouders meer bezig zijn met overleven dan met onderwijs. Een instituut als Onderwijs moet in staat zijn om daar een stuk van de verantwoordelijkheid terug op zich te nemen.” Ik vind dat zeer wijze woorden. Ik zou niet graag hebben dat om vakbondsredenen en zo meer dit idee onmiddellijk wordt weggewuifd. Ik denk dat het de sleutel is tot vele oplossingen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, minister, collega's, in dezen heeft de minister gelijk: het probleem is complexer dan deze actuele vraag. Er is uiteraard de pedagogische vrijheid. Het is voor mij niet evident dat zo veel mogelijk kinderen van 8 tot 18 uur op school zijn. Ik ben er niet van overtuigd dat dat voor de meeste kinderen pedagogisch verantwoord is.

Er is uiteraard de personeelsproblematiek. En als er permanente begeleiding moet zijn, wie zal dat dan betalen?

Minister Pascal Smet: Er kan vandaag al heel veel, collega's, met de grote vrijheid die we aan scholen geven. En sommige scholen doen dit ook al: na de formele schooluren de mogelijkheid geven om huiswerkklassen in te richten en ondersteuning te geven. Mevrouw Vermeiren merkte terecht op dat dat het best in het kader van de brede school kan gebeuren.

Op dit moment worden heel wat nieuwe gemeentebesturen gevormd. De lokale overheden kunnen een flankerend onderwijsbeleid voeren. Het is overigens niet alleen de taak van Onderwijs. Ook Jeugd kan daar een belangrijke rol in spelen: op een spelende wijze een taal leren, bijvoorbeeld. Daar zijn heel wat mogelijkheden. Ik zie dat als aanvullend. Dat kan het best in het lokaal coördinerend beleid gebeuren, eventueel schoolnetoverschrijdend. De gemeente heeft daar een heel belangrijke regisseursrol in te spelen. Het is niet vanuit Brussel dat we dat zullen bepalen.

Ik kan u geruststellen, mevrouw Vanderpoorten: zelfs tijdens de campagne voor de gemeenteraadsverkiezingen hebben de regering en de meerderheid verder gewerkt. Wij gaan vooruit. En als we een beslissing hebben, zullen we die meedelen.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Wat dat vooruitgaan betreft, minister, dat horen we al drie jaar lang.

Minister Pascal Smet: Mevrouw Vanderpoorten, ik was nog niet uitgesproken. Natuurlijk. Maar u weet toch beter dan wie ook dat dit heel fundamentele ingrepen in ons systeem zijn. En de legislatuur duurt nog anderhalf jaar. We zullen wat in het regeerakkoord staat, uitvoeren. Op tijd.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Het begint toch echt wel hoog tijd te worden. Hoe dikwijls hebben we hier niet al actuele vragen gesteld waarvan gezegd wordt dat er een breder debat nodig is. In het onderwijs hangt alles natuurlijk aan elkaar. En voor alles is een breder debat nodig. Maar het wordt nu echt wel tijd om knopen door te hakken. Als er nog iets moet worden geschreven dat in de volgende legislatuur niet helemaal met de grond wordt gelijkgesteld, dan wordt het wel tijd om beslissingen te nemen: in de regering, maar ook in het parlement.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

■

ACTUELE VRAAG van mevrouw Helga Stevens tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de concrete timing en uitwerking van een overlegraad voor personen met een handicap

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Voorzitter, minister, collega's, het decreet Beter Bestuurlijk Beleid zorgde er enkele jaren geleden voor dat personen met een handicap transversaal hun stem niet meer konden laten horen in de besluitvormingsprocedures. Elk beleidsdomein kreeg een strategische adviesraad en daarnaast kwam binnen elk intern verzelfstandigd agentschap een raadgevend comité waarin personen met een handicap betrokken konden worden. Losstaande adviesraden werden opgedoekt. Anderzijds staat beter bestuurlijk beleid ook voor een betere transversale afstemming.

Ik verwijs naar het voorbeeld van de Vlaamse Jeugdraad, die illustreert dat categorale adviesraden nog altijd naast een strategische adviesraad kunnen blijven bestaan. Waarom kan het voor jongeren wel en niet voor personen met een handicap? In Vlaanderen is er een groot hiaat op het vlak van beleidsparticipatie voor personen met een handicap. Het is echt geen overbodige luxe om te pleiten voor een eigen transversale structuur om de stem van personen met een handicap binnen het beleid te versterken.

Minister, vorige week beloofde u aan 22 gehandicaptenorganisaties dat er een adviesraad zou komen. Komt die er effectief en wanneer? Hoe ziet u concreet de uitvoering van deze adviesraad? Ik ben benieuwd naar uw antwoord.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Mevrouw Stevens, ik heb niet de gewoonte om dingen te beloven die ik niet doe. Ik zal dat in dit geval ook niet doen. Ik heb trouwens aan NOOZO – Niets Over Ons Zonder Ons – zelf gevraagd om een rapport op te stellen om ‘guidance’, informatie te geven over hoe men het daar ziet, welke ideeën er leven, om voorstellen te doen. Op basis daarvan zal ik de komende weken een voorstel uitwerken voor de Vlaamse Regering, een conceptnota uitwerken hoe dat eruit zou kunnen zien. Het is de bedoeling dat de regering ten laatste begin volgend jaar een beslissing neemt, zodat deze legislatuur die transversale, overkoepelende adviesraad effectief wordt opgericht.

U herinnert zich misschien dat, toen we het regeerakkoord bespraken, ik namens mijn partij dat heb onderhandeld. Ik heb toen zelfs, samen met u, aangedrongen dat dat er kwam. We zullen dat dus ook tijdens deze legislatuur uitvoeren. Gezamenlijk.

Mevrouw Helga Stevens: Minister, ik dank u voor uw zeer duidelijk antwoord. Ik ben zeer blij dat u uw beloftes ook houdt over wat in het regeerakkoord staat. Ik blijf het dossier zeker opvolgen.

U weet net als ik dat er niet zoveel tijd meer overblijft voor de concrete uitwerking. Ik vraag u dan ook om er spoed achter te zetten.

De voorzitter: Mevrouw De Waele heeft het woord.

Mevrouw Patricia De Waele: Voorzitter, minister, collega's, in de jaren 90 werd de Vlaamse Hoge Raad voor Personen met een Handicap reeds afgeschaft. Dat heeft onder meer te maken met de staatshervorming en de overheveling van bevoegdheden, maar het heeft natuurlijk de toets niet doorstaan.

Mijn extra vraag aan u, minister, is op welke manier dat overlegorgaan zal verschillen van die Vlaamse Hoge Raad voor Personen met een Handicap? Hebt u inzake dit dossier overleg gepleegd met minister Vandeurzen?

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

De heer Johan Verstreken: Voorzitter, mevrouw Stevens verwees al even naar de Jeugdraad, maar we kunnen ook de vergelijking maken met de seniorenadviesraden. De Vlaamse Ouderenraad was ook betrokken bij het seniorenplan. We zouden dit ook op die manier kunnen implementeren. Heel vaak stellen we echter vast – en ik kijk nu even naar leden van de commissie Buitenlandse Zaken en niet meteen naar de bevoegde minister, maar naar de verschillende ministers die verdragen moeten implementeren – dat het vaak lang duurt. Het kan mijns inziens wat vlugger, zeker voor personen met een handicap.

Het verdrag hanteert ruime definities van personen met een handicap. De vraag is dan ook wat men verstaat onder de representativiteit. Wie zal zetelen? Hoe zal de raad samengesteld worden?

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Voorzitter, ik deel de bekommernissen van mevrouw Stevens volledig, maar ik kan absoluut niet akkoord gaan met haar repliek. De minister heeft een allesbehalve duidelijk antwoord gegeven, de minister is vrij vaag gebleven.

U hebt gezegd, minister, dat het deze legislatuur nog zal worden gerealiseerd. Mevrouw Stevens had een concrete timing gevraagd. Deze legislatuur is al meer dan halfweg. Ik had echt heel graag van u vernomen wanneer u het zult doen, en concreet wie er verantwoordelijk zal zijn, wie erbij betrokken zal worden.

Minister, er is inderdaad – ik denk dat we het daar allemaal over eens zijn – een heel groot hiaat in de beleidsparticipatie van personen met een handicap.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borght heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borght: Voorzitter, adviesraden zijn uiteraard belangrijk, maar wat voor mij nog veel belangrijker is, is wat men doet met al die verschillend adviezen. We

hebben vandaag al heel wat organen, zoals de strategische adviesraad (SAR) en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV), die vaak adviezen geven die men naast zich neerlegt.

Minister, als we opnieuw een orgaan in het leven roepen, een belangrijk orgaan, een adviesraad voor personen met een handicap, bent u dan bereid om in de beheersovereenkomst op te nemen dat wanneer men een advies krijgt waarmee men niet verder gaat, men moet motiveren waarom men het advies naast zich neerlegt?

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Voorzitter, er is al veel gezegd. Ik wil me kort aansluiten bij de appreciatie van de vraagsteller bij het goede nieuws dat de minister heeft gebracht. Vlaanderen heeft een verdrag ondertekend, een VN-verdrag, dat voorziet in de volledige integratie van personen met een handicap in onze maatschappij. Laat ons wel wezen, we zijn daar nog een heel eind van af. Ik hoop dat een snelle oprichting van de adviesraad daar stap per stap toe zal bijdragen.

Minister, ik maak graag gebruik van de gelegenheid van uw aanwezigheid als coördinerend minister, maar ook van die van de minister-president, om de hele Vlaamse Regering op te roepen om zo snel mogelijk concrete stappen in die richting te zetten.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, ik geloof in het primaat van de politiek, en daarmee bedoel ik dat de politiek moet beslissen. We moeten uiteraard ook rekening houden met het middenveld en luisteren.

Ik ben het eens met u, mevrouw Van der Borgh, dat als er adviezen komen en die niet worden gevolgd, het van elementaire beleefdheid getuigt om op zijn minst te zeggen waarom ze niet worden gevolgd. Maar voor mij betekent inspraak niet gelijk geven. Soms heeft de regering, het parlement of iemand anders die een beslissing moet nemen, een gegronde reden om een advies niet te volgen. Soms kunnen ze een gegronde reden hebben om een andere beslissing te nemen. Als ik een advies krijg van de Jeugdraad, van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) of van een andere adviesraad, dan zal ik over het algemeen – want u zult wel een voorbeeld vinden dat het tegendeel bewijst –, bijna altijd dus, argumenteren waarom we een advies niet volgen en soms ook waarom we een advies wel volgen.

Er is dus het primaat van de politiek, maar als we een adviesraad oprichten, moeten we natuurlijk de mensen en de organisaties die erin zitten, au sérieux nemen en uitleggen waarom we iets doen. Ik hoor soms ook al eens – en ik weet niet of het de ondertoon van uw vraag was, ik hoop van niet – dat als we ze geen gelijk geven, we niet goed geluisterd hebben, maar dat is natuurlijk ook niet juist. Het is heel belangrijk om het daarover eens te zijn.

Het is nu wat voorbarig te zeggen hoe het eruit zal zien. Ik heb juist aan NOOZO gevraagd om een voorstel uit te werken, ideeën te sprokkelen en voorstellen te doen aan de Vlaamse Regering. Als de minister-president en ik die organisaties ontvangen, ernaar luisteren en zeggen dat we dat gaan doen, dan zullen noch de minister-president, noch ik dat doen voor window dressing. Dat betekent dat we begin volgend jaar een conceptnota aan de regering zullen voorleggen, met daarin uitgewerkt wat kan en wat niet kan – dat is juist het voorwerp van een conceptnota. Het is niet onze bedoeling een groot, bureaucratisch orgaan op te richten. We moeten heel efficiënt zijn en to the point.

Mevrouw De Waele, uiteraard hebben we daarover met minister Vandeurzen overlegd. Alleen vonden we dat met de minister-president en ikzelf er al twee leden van de regering waren. Minister Vandeurzen mocht er natuurlijk ook bij zijn, maar hij had andere verplichtingen op dat moment. We hebben die organisaties ook mede namens hem ontvangen. U weet ondertussen dat ik met hem perfect samenwerk en dat de samenwerking tussen Onderwijs en Welzijn nog nooit zo goed is geweest in de afgelopen twintig jaar.

Wat de concrete timing betreft: ik kan toch niet concreter zijn dan te zeggen dat de regering eind dit jaar, ten laatste begin volgend jaar op basis van een conceptnota zal beslissen hoe die eruit ziet. Dan gaan we dat operationaliseren en voor juni 2014 zal die raad operationeel zijn. Sommigen zeggen dat we maar achttien maanden meer hebben, maar dat is toch wel lang, en dan kunnen we nog heel veel doen. Je kunt het ook bekijken als een korte periode, maar bijna alles waarover we moeten beslissen, ligt klaar. We moeten inderdaad op vele domeinen beslissen, ook op dit domein, maar dat zullen we op tijd doen. Overigens functioneer ik altijd het best met tijdsdruk.

Mevrouw Helga Stevens: Het is heel belangrijk om zo snel mogelijk te starten. Eind dit jaar, begin volgend jaar komt die conceptnota. Tegen juni 2014 staat alles op poten. Dat is heel goed. Ik hoop dat het ook effectief zo zal zijn, en ik zal u daarin zeker ondersteunen.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

■

ACTUELE VRAAG van de heer Bart Van Malderen tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, over de kredietverstrekking aan startende kmo's en de stand van zaken van het bankenplan van de Vlaamse Regering

ACTUELE VRAAG van de heer Johan Deckmyn tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, over de Vlaamse waarborg voor Alfacam, het verband met Gigarant en het aspect waarborgregeling in het bankenplan van de Vlaamse Regering

ACTUELE VRAAG van de heer Robrecht Bothuyne tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, over het tekort aan groeikapitaal bij kmo's en de maatregelen die de Vlaamse Regering in dit verband kan nemen

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Minister-president, deze morgen waren er twee berichtenstromen in de pers. Enerzijds was er het verhaal over Alfacam, dat aankijkt tegen een schuld van 58 miljoen euro, waarbij de Vlaamse Regering een risico heeft van 16,4 miljoen euro. Alfacam vraagt gerechtelijke bescherming aan.

Het tweede verhaal is dat van het kmo-kompas, dat naar jaarlijkse traditie werd uitgegeven. Het is een gemengd verhaal. De kmo's boeken voor het eerst in jaren opnieuw een omzetgroei. De winst blijft wel onder druk staan, maar ik stel ook vast dat in een jaar tijd eigenaars, bestuurders van kmo's in oprichting, tot een derde meer eigen kapitaal moeten uittrekken omdat er in de financiële sector een terughoudendheid is om te investeren. Ook bij privé-investeerders is er een terughoudendheid. Dat maakt dat er heel wat kansen verloren gaan, kansen die soms onder een enorme tijdsdruk staan om te worden gerealiseerd. Onze Vlaamse economie dreigt daarvan de dupe te worden. We dreigen groeikansen te missen. In afgeleide orde en niet minder belangrijk dreigen we tewerkstelling mis te lopen.

Minister-president, die twee verhalen komen samen bij het bankenplan dat u op het einde van de zomer hebt aangekondigd. We hebben dat verwelkomd. We hebben er ook enkele bedenkingen bij. Ik wil ze u meegeven. Hoe zorgen we ervoor dat er voldoende sturing uitgaat vanuit het bankenplan en de garanties die u wilt verschaffen met de Vlaamse overheid, zodat de bedrijfsvoering wordt aangepast aan de noden? Hoe zorgen we ervoor dat we geen geld in bodemloze putten storten?

Hoe zorgen we ervoor dat banken ook blijven risico's nemen en niet alleen de winst nemen en het risico doorschuiven naar de Vlaamse Regering?

Minister-president, wat is de stand van zaken met betrekking tot het bankenplan? Hoe zult u ervoor zorgen dat de kredietstroom naar Vlaamse ondernemers op peil blijft?

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

De heer Johan Deckmyn: Voorzitter, minister-president, Alfacam zit in de problemen. Wij kennen Alfacam natuurlijk van de televisiestudio's waar 'Belgium's Got Talent' wordt opgenomen en ook van de vele beelden die het bedrijf op massa-evenementen maakt, zoals de Olympische Spelen. Maar het zijn vooral de investeringen die het gedaan heeft in het televisiekanaal Exqi die het bedrijf in de problemen heeft gebracht. Het heeft nu een schuld van 58 miljoen euro, niet niks. Uiteindelijk moet iemand daarvoor opdraaien.

Minister-president, ook daar komt de Vlaamse Regering om de hoek kijken, want via de waarborgregeling Gigarant staat de Vlaamse overheid garant voor een waarborg van 16,4 miljoen euro. Die 16,4 miljoen euro gaan bij een faillissement verloren. Vorige week hebben we hierover een debat gevoerd naar aanleiding van verschillende vragen en interpellaties, waarbij ook werd verwezen naar de discussie die u op 15 oktober zou hebben met de bankensector en met de werkgeversorganisaties. Onder meer een verdere verfijning van de waarborgregeling via Gigarant zou daar ter sprake komen. In het licht van de afgelopen dagen is mijn vraag wat uw reactie hieromtrent is.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

De heer Robrecht Bothuyne: Voorzitter, minister-president, collega's, de collega's hebben de problematiek al heel duidelijk gemaakt. Het is voor kmo's en startende bedrijven niet evident om de financiering van hun investeringen rond te krijgen. Nochtans heel belangrijk bij de opstart van een zaak is de financiering van de investeringen. Het is de achilleshiel. U hebt daaromtrent in het verleden al heel wat initiatieven genomen. De waarborgregeling is hier al vermeld. Ik denk dat het belangrijk is om duidelijk te stellen dat die waarborgen in het verleden al honderden, zo niet duizenden jobs hebben gecreëerd en rechtgehouden in Vlaanderen. Het is een heel nuttig instrument. Het is heel belangrijk om te kijken wat we nog meer en beter kunnen doen met dat instrument.

Maar er is meer. Er is het hele PMV-instrumentarium (ParticipatieMaatschappij Vlaanderen). Er is de Winwinlening specifiek voor starters. We moeten kijken wat we nog meer kunnen doen. Er zijn nieuwe manieren van financieren. Er is bijvoorbeeld het concept van 'crowdfunding', waarbij verschillende mensen samen investeren in een bepaald project. Misschien kan ook hier de Vlaamse overheid de katalysator zijn om dergelijke instrumenten ingang te doen vinden in Vlaanderen. Onze bedrijven hebben er nood aan, onze startende zelfstandigen hebben er nood aan.

U werkt aan een bankenplan. We vernemen graag van u wat u gaat doen om onze bedrijven en onze ondernemers te steunen.

De voorzitter: Minister-president Peeters heeft het woord.

Minister-president Kris Peeters: Voorzitter, collega's, hier worden verschillende vragen gesteld over verschillende dossiers. Ten eerste is er wat vandaag in verschillende kranten is verschenen, namelijk de studie van Deloitte. Ten tweede is er het dossier Alfacam. Ten derde is er het bankenplan, waar we in de commissie al over hebben gesproken.

Wat de studie van Deloitte betreft, is het opmerkelijk dat een heel belangrijke boodschap die in die studie staat, hier nog niet aan bod is gekomen. Dat wil niet zeggen dat ze u ontgaan zou zijn. Die boodschap is dat meer dan de helft van de Belgische kmo's in 2011 voor het eerst in vier jaar een reële omzetgroei kunnen realiseren. Dat is een van de positieve en belangrijke elementen die in dat rapport naar voren komen.

Een tweede belangrijke boodschap die in dat rapport staat, is dat er een tekort is aan extern kapitaal en financiering. Men zegt dat op basis van een steekproef het aandeel eigen vermogen afkomstig van de ondernemer zou gestegen zijn van 34 naar 45,3, maar dat het nog

een probleem vormt. Wij hebben andere cijfers, maar dat moet dan verder worden bekeken. Het wetenschappelijk steunpunt zegt dat niet minder dan 62,8 percent van de financiering gebeurt met eigen middelen, wat ook logisch is. Een starter gaat eerst zijn eigen middelen gebruiken en dan de bank bijkomend laten aanvullen, wat nu dus een probleem is.

Ik denk dat we die studie ter harte moeten nemen. Ik denk dat er verschillende boodschappen in zitten, een positieve boodschap en een boodschap die verder bekeken moet worden.

Dan hebben we het dossier Alfacam. Hier is in de commissie al over gesproken. In 2010 hebben we gemeend om een waarborg te geven op een lening van 20,4 miljoen euro, 80 procent gewaarborgd. Toen waren onze experts ervan overtuigd dat met deze waarborg het bedrijf verder rendabel kon worden uitgebouwd. Op basis van wat toen voorlag, was iedereen daar trouwens van overtuigd.

Er is de laatste maanden hard achter de schermen gewerkt om ervoor te zorgen dat dit bedrijf – de parel van de Vlaamse economie in deze sector – verder kon groeien door andere partners te betrekken. De gesprekken met één van die partners zijn recentelijk negatief afgelopen, en deze week is de gerechtelijke bescherming aangevraagd.

Hoe staat het nu met dit dossier? Binnen deze gerechtelijke bescherming kan men nu zoeken naar andere oplossingen, met name naar andere partners. Daarnaast is het niet zo dat onze waarborg van 16,4 miljoen euro nu al wordt uitgewonnen. Als die zal worden uitgewonnen, is de vraag wat het totale verlies zal zijn. Wanneer men de waarborg uitwint, komen wij immers in de plaats van de schuldeisers, en dan gaan wij natuurlijk proberen de uitgewonnen waarborg maximaal te verminderen. De vraag is dan wat het uiteindelijke verlies is van Gigarant. De belangrijkste vraag is of het nu nog mogelijk is om met andere partners of met andere oplossingen het bedrijf Alfacam op een rendabele manier boven water te houden en op een rendabele manier verder te laten groeien.

Dan is er het bankenplan. Ik heb niet gewacht op Deloitte of Alfacam om met het bankenplan te starten. We hebben dat ook in de commissie besproken. Ik heb op 15 oktober met de banken en de werkgeversorganisaties – zoals aangekondigd – een gesprek gehad. Dat gesprek was tweedelig.

Het eerste deel ging over de gedragscode die ondertekend is op 21 december 2009 met een aantal aandachtspunten die werkgeversorganisaties en banken moeten nakomen. De conclusie van het gesprek was dat die gedragscode door beide partijen maximaal wordt ingevuld, maar dat er toch ook nog heel wat discussie is. Is het nu juist dat er een tekort is aan kredieten, is men te streng, enzovoort. Daarom is er een afspraak om elke zes maanden op hoog niveau bij elkaar te komen: de CEO's van de banken, de CEO's van de werkgeversorganisaties en de ministers Ingrid Lieten, Geert Bourgeois en ikzelf.

Het tweede deel ging over de elementen van het bankenplan. Daar is nog eens opgelijst welke voorstellen de werkgevers hebben aangebracht. Er zijn ook voorstellen van de banken aan bod gekomen. De afspraak is om op 13 november een ontwerp van bankenplan klaar te hebben dat nu door experts wordt voorbereid. Met dat ontwerp van bankenplan moet ik natuurlijk naar de regering gaan. Ik heb ook al toegezegd dat dit parlement en de commissie in volledige transparantie tekst en uitleg zullen krijgen. Ik begrijp immers de zorg – van de heer Vereeck en ook van anderen – over die waarborgen en over het bankenplan. Ik heb iedereen in dit parlement uitgenodigd om ook zelf voorstellen te doen die we kunnen meenemen. Ik ga ervan uit dat we tegen het einde van dit kalenderjaar een bankenplan hebben waarin we proberen een aantal discussies – zorgpunten die ook in de studie van Deloitte aan bod komen – op te lossen. Ik heb hier ook over gesproken met de federale collega's, omdat er ook fiscale instrumenten zijn die hier een rol kunnen spelen. Ik zal dus ook met de federale collega's in debat gaan om te bekijken hoe zij een bijkomende inbreng kunnen leveren.

Voorzitter, dit lijkt me een goede, coherente aanpak. Ik hoop dat we eind dit jaar het bankenplan hier kunnen toelichten.

De heer Bart Van Malderen: Minister-president, ik dank u voor uw antwoord op drie vragen die inderdaad een vrij complexe problematiek behelzen.

We ervaren vandaag een verschrikkelijke paradox. Aan de ene kant staat er veel geld geparkeerd omdat de mensen nog altijd schrik hebben om te investeren. Het instabiele internationale financiële klimaat noopt tot voorzichtigheid. Aan de andere kant zitten de ondernemers en investeerders verlegen om krediet. Om die paradox te doorbreken, moeten we maatregelen nemen.

U vraagt om suggesties. Ik zou er u snel drie willen geven. Probeer de paradox te doorbreken door zoveel mogelijk spaargelden die vandaag uitstaan, te mobiliseren. Er zou een soort eigentijdse vorm van coöperatief financieren in de plaats kunnen komen. Ik verwijs naar de conceptnota die ik samen met de heer Sannen heb ingediend rond parlementaire controle hierop. Ten slotte moeten we ook werk maken van de aanbeveling rond de Gemeentelijke Holding, waar we pleiten voor een risicodepartement.

De heer Johan Deckmyn: Minister-president, u relativeert de eventuele uitwinning van de waarborg. Ik begrijp dat gedeeltelijk, maar het economische klimaat is de laatste jaren sterk veranderd. We moeten sowieso scherper toekijken op elk individueel dossier. Ik meen uit uw antwoord te begrijpen dat u daar toch al een heel eind in die richting wilt evolueren.

U sprak over de Waarborgregeling voor Alfacam naar aanleiding van de lening. Ik dacht dat we in 2011 spraken over een schuldherschikking, waarbij de Vlaamse Regering zich borg zou stellen. Is dat niet te delicaat in zo'n geval? Het bedrijf is immers in moeilijkheden. Ik herhaal het: we leven in moeilijke economische omstandigheden. Elke euro van de overheid moet zeer goed worden besteed.

De heer Robrecht Bothuyne: Ik dank u voor uw antwoord, minister-president. We moeten alle actoren responsabiliseren. U doet dat met het bankenplan. U neemt de banken op hun verantwoordelijkheid om geld in onze economie te pompen. Ondernemers zijn natuurlijk ook zelf verantwoordelijk voor hun ideeën, hun onderneming en hun investeringen. De overheid is verantwoordelijk voor het faciliteren en ondersteunen.

We moeten onderzoeken wat we op dat vlak nog beter kunnen doen. We kunnen de Winwinlening uitbreiden of het Agentschap Ondernemen of de PMV kunnen een platform zijn om crowdfunding mogelijk te maken. Risicoloos investeren, dames en heren, bestaat niet. De waarborgen die wij toekennen, dragen een risico in zich. Er wordt natuurlijk niet lichtzinnig toegekend. Er worden veel meer waarborgen aangevraagd dan er worden toegekend. De voorbije jaren is in Vlaanderen bewezen dat er niet lichtzinnig wordt omgegaan met de Waarborgregeling. Het is een zeer nuttig instrument. We mogen op basis van één dossier het kind niet met het badwater weggooien.

De voorzitter: De heer Vereeck heeft het woord.

De heer Lode Vereeck: Minister-president, ik heb er geen problemen mee dat een overheid bedrijven in problemen af en toe beschermt. Het bedrijf kan dan op korte termijn herstructureren. Zeker als het om waardevolle technologische bedrijven gaat, is dat zinvol. We hebben daartoe een aantal instrumenten zoals bescherming tegen schuldeisers of chapter 11. U kunt hen helpen bij de zoektocht naar nieuwe investeerders, en noem maar op.

Op dit moment echter hebt u onrechtmatig gebruik gemaakt van de Gigarantwaarborg. Niet alleen is er het probleem van de gewaarborgde schuld, daar komen we in de commissie nog op terug. Een van de criteria voor het toekennen van een waarborg binnen Gigarant is dat het bedrijf niet in financiële moeilijkheden verkeert. Nogmaals, ik heb er geen probleem mee dat u een bedrijf af en toe eens uit de wind zet, als het zich daarna vlug herstelt, maar niet via dit instrument.

Sinds 2009 maken de media al duidelijk melding van de schuldenproblematiek en het exploitatieverlies van Alfacam. Uiteindelijk is de waarborg pas toegekend in 2010-2011. Het verwondert mij eigenlijk dat dat nog gebeurd is.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Voorzitter, minister-president, de commissie Media heeft meerdere keren een werkbezoek afgelegd aan Alfacam. We hadden dan gesprekken met Fehervari. Iedereen erkent dat het een innovatief bedrijf is en dat het voor de verslaggeving van grote manifestaties top is, maar het heeft ook grote risico's genomen.

In de mediawereld is al enkele jaren alom bekend dat het op die manier niet verder kan. Ik wil er dan ook voor pleiten dat de Vlaamse Regering ook naar vakspecialisten luistert. Minister Lieten is trouwens in huis en kan u daar zeer goed over informeren. Dit is eigenlijk een voorbeeld van een ondersteuning die niet in evenwicht is met de potentie en de kansen van dat bedrijf.

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

De heer Matthias Diependaele: Minister-president, we hebben het daar al over gehad in de commissie. Ik heb over de drie onderwerpen dan ook bitter weinig nieuws gehoord. U hebt in de commissie de timing voor het bankenplan en dergelijke meegedeeld. Het is dan ook logisch dat er nog niets nieuws te vertellen was.

De grootste zorg van de Vlaamse overheid op dit moment is de steun voor innovatieve en ondernemende bedrijven zoals Alfacam. Wij moeten ervoor zorgen dat die bedrijven door de economische crisis geraken. In dat geval blijft die waarborgregeling de beste optie in vergelijking met subsidies. U hebt dat zelf gezegd. Ik sluit me aan bij de heer Bothuyne wanneer hij zegt dat ondernemen zonder risico niet bestaat. Die waarborgregeling houdt uiteraard een zeker risico in. Ons grootste gebrek blijft echter nog altijd dat wij niet beschikken over fiscale instrumenten om onze ondernemingen de nodige steun toe te kennen. Het is jammer dat dat in de nabije toekomst niet zal worden verholpen.

Minister-president Kris Peeters: Ik heb inderdaad in de commissie gezegd dat ik liever over fiscale instrumenten of over meer fiscale instrumenten zou beschikken om een Vlaams economisch beleid te voeren. Ik heb die voorlopig echter niet en ik doe wat ik kan. In de commissie is kamerbreed geopteerd voor de waarborgen boven de subsidies. Wat de waarborgen betreft, is er een hefboomeffect van 2,33 euro. 1 euro waarborg genereert dus een investering van 2,33 euro. Dat is een vrij belangrijke hefboom. Wat de generieke waarborg en Gigarant betreft, is het verlies eigenlijk zeer beperkt. Tot nu toe bedraagt die 0 euro.

Het waarborgsysteem valt binnen onze bevoegdheid. Het werkt vrij behoorlijk en heeft nog niet veel gekost. Het brengt ook op, want men moet premies betalen voor die waarborg.

Wat het concrete dossier van Alfacam betreft, betreur ik dat een aantal mensen nu zeggen dat wij dat hadden moeten zien aankomen. Toen dat bedrijf in volle opgang was, stond iedereen, ook de politici, aan te schuiven om daar naartoe te kunnen gaan en te zien hoe goed dat bedrijf het deed. Nu dat bedrijf wat in moeilijkheden is, zegt iedereen dat wij dat hadden moeten weten. We moeten correct zijn. Men gaat er al van uit dat dat bedrijf failliet gaat. Ik hoop van harte van niet, ik hoop dat we dit bedrijf overeind kunnen houden. U vecht voor de creatieve industrie, mijnheer Caron, maar u zou ook voor dit bedrijf wat meer moeten vechten. U zegt dat de sector dat al lang wist, maar u hebt dat nooit tegen mij gezegd.

Als we het dossier bekijken, dan is de vraag of er in 2010-2011 nog een waarborg kon worden toegekend binnen het wettelijke kader. Wij geven geen waarborgen buiten het wettelijke kader. Ik ga er dan ook van uit dat dit hier niet in vraag wordt gesteld.

Wat de opportuniteit van een waarborg betreft, was er een businessplan waar toen ook de banken in geloofden. Zij stopten er 20,5 miljoen euro bijkomende kredieten bij, ervan uitgaande dat 80 procent werd gewaarborgd. De eigenaars, de aandeelhouders en de banken geloofden dus dat dit plan toekomst had. Zoals sommigen onder u al hebben gezegd, houden waarborgen ook risico's in. Het kan daar al eens verkeerd mee lopen. Wanneer echter één keer zo'n waarborg wordt uitgewonnen, moet het kind niet met het badwater worden

weggegooid. Sinds de start van dit politieke jaar heb ik in dit halfroond nog geen enkele kritische vraag gehoord over Alfacam. Iedereen ging ervan uit dat dit bedrijf een toekomst had.

Collega's, ik sluit af. Wij zullen dat instrument van waarborgen met heel veel zorg blijven inzetten. Ik ben bereid dit parlement en de commissie volledige toelichting en transparantie te geven, met dezelfde zorg waarover ik het al had. Wij gaan onderzoeken, samen met de anderen, hoe we dat bedrijf, dat nu in gerechtelijke bescherming zit, nog kunnen redden. We zullen geen overheidsgeld steken in een bedrijf dat geen toekomst heeft. 'No bad money after good money', zoals men dat zo mooi zegt. Die regel is al altijd toegepast en zal ook hier worden toegepast.

Ik hoop dat ook andere partners – banken en andere partners – bereid zijn om stappen te zetten en om bijkomende risico's te nemen om dit Vlaamse bedrijf, dat wereldwijd kwalitatief zeer hoog staat aangeschreven, te redden. Ik vind het dan ook vanzelfsprekend dat de minister van Economie samen met zijn collega's probeert om dat bedrijf, binnen dat kader, overeind te houden. Het zal de volgende dagen en weken blijken of dat effectief lukt.

De heer Bart Van Malderen: Mijnheer Caron, het verleden voorspellen is al te gemakkelijk. Wij zitten hier vooral om de toekomst vorm te geven. Wij moeten, voor Alfacam en alle andere mogelijke kmo's in ons land, ervoor zorgen dat zij kunnen voortwerken op basis van een realistisch plan, waarbij de financiële sector zijn verantwoordelijkheid opneemt. Ik sluit mij hier volmondig aan bij minister-president Peeters: Vlaanderen kan en – zo heb ik het begrepen – zál doen wat het kan, maar uiteraard zijn er buiten dit parlement belangrijke spelers die evenzeer een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben. Wij roepen hen op die op te nemen.

De heer Johan Deckmyn: Minister-president, u gaat af en toe wat kort door de bocht. U zegt dat politici op bedrijfsbezoek gaan bij Alfacam en daar geen kritiek hebben. Integendeel, als je als volksvertegenwoordiger een bedrijfsbezoek doet, krijg je daardoor een referentiekader. Dat mag niet tot gevolg hebben dat je achteraf geen kritiek mag hebben over zaken die gebeuren.

Voor het overige wil ik u, zoals de heer Vereeck, waarschuwen voor de vraag wanneer je welke waarborg gaat geven. Ik blijf bij mijn punt: bij een eventuele schuldherschikking moet men extra opletten voor de waarborg die men zal geven. Een schuldherschikking wijst meestal op een zwaar probleem. Je moet dus heel attent zijn over welke waarborgen je gaat geven.

Ik wil eindigen op de manier waarop ik in dit halfroond al vaak ben geëindigd: het is jammer dat ook de zesde staatshervorming voor een deel zijn doel heeft gemist. We beschikken niet over de nodige fiscale instrumenten om een eigen beleid goed te kunnen voeren. Het is jammer dat we bij die zesde staatshervorming opnieuw een kans hebben gemist. (*Applaus van mevrouw Marijke Dillen*)

De heer Robrecht Bothuynne: Het is duidelijk dat Vlaanderen doet wat het kan en wat het ook in de toekomst moet blijven doen. Alfacam is een belangrijk bedrijf. Alfacam is een belangrijk bedrijf geweest in het verleden en zal dat ook in de toekomst zijn, met de steun van Vlaanderen en met de steun van de banken.

Maar er is uiteraard meer. We moeten een fiscaal en financieel instrumentarium opzetten op maat van elk bedrijf, startende bedrijven en grotere bedrijven. Ik heb zelf dit jaar een klein bedrijfje gestart. Ik heb zelf ondervonden hoe moeilijk het is om de financiering rond te krijgen. Startende bedrijven verdienen alle steun. Minister-president, ik reken erop dat u de startende bedrijven maximaal zult ondersteunen bij hun financieringsvraagstukken.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

■

ACTUELE VRAAG van mevrouw Mieke Vogels tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de nieuwe armoedecijfers, naar aanleiding van de internationale dag van verzet tegen armoede

De voorzitter: Mevrouw Vogels heeft het woord.

Mevrouw Mieke Vogels: Voorzitter, minister, collega's, vandaag, 17 oktober, is het de Dag van Verzet tegen Armoede. Naar aanleiding van die Dag van Verzet tegen Armoede heeft de FOD Economie nieuwe cijfers gepubliceerd. Nu blijkt dat 15,3 procent van de Belgen in armoede leven. Dat is het slechtste cijfer sinds de start van de crisis.

Minister, zowel u als uw federale collega Maggie De Block slooft zich uit in het opmaken van actieplannen en actiepunten.

Ik heb ze eens opgeteld. Ondertussen lopen er 321 actiepunten. Ik heb de indruk dat elke stijging van het aantal actiepunten tot een verslechtering van de armoedecijfers leiden. Soms droom ik van een ratingbureau dat de armoederesultaten als norm zou nemen. Indien dat bureau zou oordelen dat België bijna tot de status van rommelstaat is veroordeeld, zou de minister misschien in gang schieten. Nu laat ze dit allemaal maar over zich heen gaan. Ze verliest zich verder in honderden actiepunten.

Minister, telkens als er nieuwe cijfers zijn, zal ik u dezelfde vraag blijven stellen. Wat zult u doen om ervoor te zorgen dat die cijfers dalen? Het aantal mensen dat in Vlaanderen in armoede leeft, is een schande. Wat zult u doen om dat aantal naar beneden te halen?

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Voorzitter, mevrouw Vogels en ik zijn uiteraard allebei even bezorgd om de armoedecijfers. De federale overheid heeft vandaag nieuwe Europese cijfers gepubliceerd. Het gaat om Belgische cijfers, waaruit blijkt dat meer dan 15 procent in armoede leeft, en om gedetailleerde cijfers voor Wallonië en Vlaanderen.

Uit de Vlaamse gegevens blijkt dat er een voorzichtig positieve trend is. Ik zeg dit met de nodige voorzichtigheid. Het armoederisico in Vlaanderen bedraagt 9,8 procent. In 2010 was dat nog 10,4 procent. We kunnen nog een beetje verder teruggaan. In 2006 was het nog 11,4 procent. Dit is een voorzichtig positieve trend die we verder moeten aanmoedigen. We moeten nog meer op de realisatie van al die acties inzetten.

We doen dat ook. Armoedebestrijding gebeurt immers niet met een toverstokje. We moeten inzetten op onderwijs, welzijn, huisvesting en alle problematieken die deze mensen bezighouden. Ik zal even een overzicht geven van de concrete maatregelen die de verschillende leden van de Vlaamse Regering de afgelopen maanden en jaren hebben genomen. Zelf probeer ik dit beleid te coördineren.

Wat het beleidsdomein Wonen betreft, heeft de Vlaamse Regering een budget van 2,8 miljard euro uitgetrokken. Het budget van de vorige Vlaamse Regering was 1,7 miljard euro. Dit geld is bedoeld om te investeren in de bijkomende bouw van nieuwe sociale woningen. Tijdens de voorbije begrotingsronde is nog 500 miljoen euro voor renovaties vrijgemaakt. Verder wordt de huurpremie ingevoerd en wordt met betrekking tot energieverbruik aan energiescans en aan budgetmeters gewerkt.

Wat het beleidsdomein Welzijn betreft, wordt verder in de inkomensgerelateerde kinderopvangplaatsen geïnvesteerd. Er komt een uitbreiding van de psychologische diensten en bijstand voor mensen met psychologische problemen. Er komt ook verdere begeleiding voor schuldbemiddeling.

Wat het beleidsdomein Onderwijs betreft, heeft de Vlaamse Regering ervoor gezorgd dat er vanaf 1 september kleinere kleuterklassen komen. We hebben 1300 bijkomende

kleuterleiders en -leidsters aangeworven om dit mogelijk te maken. Verder wordt op de brede school ingezet.

Wat het beleidsdomein Werk betreft, voert minister Muylers het aantal Werk-welzijns-trajecten op door middel van de individuele beroepsopleiding (IBO).

Ik kan hier zeer concrete maatregelen blijven opsommen. Ik ben ervan overtuigd dat we die inspanningen zullen moeten blijven leveren om de voorzichtig positieve tendens gedurende de komende jaren duidelijker te maken.

Mevrouw Mieke Vogels: Minister, u hebt net een waslijst voorgelezen. Ik zou eigenlijk op elk punt kunnen reageren.

Wat de sociale woningen betreft, maakt u geld vrij. Tegelijkertijd weet u dat steeds meer woningen aan starters worden toegewezen. Dat zijn mensen met een iets hoger inkomen. Voor de mensen die echt in armoede leven, wordt de toegang tot sociale woningen steeds moeilijker.

Ik heb twee artikelen bij u waarin duidelijk wordt waar de prioriteiten van de Vlaamse Regering liggen en hoe het mattheuseffect verder zijn gang gaat. Al het water stroomt naar de zee.

Het eerste artikel dateert van 12 september 2012. U stelt hierin het volgende: “Ik maak 1 miljoen euro vrij voor het bestrijden van de kinderarmoede.” Het gaat om 22 projectjes. Er gaan een paar tienduizenden euro’s naar hier en naar ginder. *(Opmerkingen)*

Het tweede artikel dateert van 15 september 2012. Hierin staat het volgende te lezen: “Mevrouw Lieten maakt 4 miljoen euro vrij voor de begeleiding van jonge onderzoekers die na een loopbaan en na een doctoraat geen plek vinden als professor.” Deze vorm van loopbaanbegeleiding krijgt 4 miljoen euro. Het gaat om studenten die al heel veel van de samenleving hebben gekregen. Waarom zouden zij niet bij de VDAB terecht kunnen? Naar de bestrijding van de kinderarmoede gaat 1 miljoen euro. Dat is de realiteit van de Vlaamse Regering.

De voorzitter: Mevrouw Coppé heeft het woord.

Mevrouw Griet Coppé: Mevrouw Vogels, ik ben verwonderd dat u zegt dat de socialehuisvestingsmarkt ook budgetten vrijmaakt voor starters. CD&V is daar voorstander van, maar tot op vandaag kan dat nog niet. Ik wil zeggen dat het toch ook wel heel belangrijk is dat starters kansen krijgen en daardoor misschien wel nooit in de armoede zullen verzeilen. Het is nog wel geen realiteit.

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Minister, het is niet de essentie van het debat aan wie sociale woningen worden toegekend. De cijfers zijn werkelijk alarmerend en niemand kan daar omheen. Ze zijn gedaald tot 9,8 procent, zegt u en u spreekt over een voorzichtig positieve trend. 9,8 procent blijft 1 op 10 Vlamingen die in armoede leven, ondanks de mooie beloften uit het Vlaamse regeerakkoord, ondanks het feit dat u gezegd hebt dat er tegen het einde van de legislatuur bepaalde cijfers moeten worden behaald. Dat is over een jaar en dus zal deze Vlaamse Regering daar nooit in slagen. Uw actieplan is absoluut onvoldoende. Uw actieplan zal niet leiden tot een daling van de armoede. Er is een te grote versnippering van actiepunten en dus een verspilling van de zo kostbare middelen. Ik heb het u al verschillende keren gevraagd, maar ik doe vandaag een nieuwe oproep om in het Vlaams Parlement een echt armoededebat te organiseren waar we kunnen werken aan een gecoördineerd armoedebeleid rond een aantal grote punten en niet aan een aantal projectjes die worden gefinancierd, want op die manier zal de armoede nooit afnemen. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Minister, mensen uit het onderwijs zeggen dat kinderen uit minder gegoede kringen veel terrein verliezen als ze 's avonds thuis komen en er alleen voorstaan. Ik sluit me dus aan bij mevrouw Vanderpoorten die daarstraks gevraagd heeft of er niet meer zou moeten worden geïnvesteerd om deze kinderen op school te begeleiden bij hun huiswerk en ze eventueel op school te houden tot 18 uur. De eerste prioriteit is kinderen uit de armoede halen. Ik sluit me ook aan bij de collega's die opmerkingen maken over te veel versnippering, te veel projecten. Waarom niet de juiste keuze maken en middelen inzetten om deze kinderen extra te begeleiden? Bent u daartoe bereid?

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

De heer Kurt De Loor: Minister, ik val van de ene verbazing in de andere, niet het minst naar aanleiding van het betoog van mevrouw Vogels, zeker als gewezen minister van Welzijn – alsof er een toverformule zou bestaan die zo de armoede uit de wereld kan helpen.

Minister, ik hoop dat u in uw armoedeaanpak op hetzelfde enthousiasme en dezelfde inzet van al uw collega's in de Vlaamse Regering kunt rekenen, of het nu gaat over uw collega van Welzijn of uw collega van Werk. Door gecoördineerd te werken, kunnen we stappen vooruit zetten.

Ik wil ook nog iets zeggen over die zogenaamde versnippering. Ik denk dat u allen zeer ver van het werkveld staat. Echt waar. Net door die lokale acties – of ze nu gebeuren door een OCMW, door de gemeente of door andere organisaties – en door het lokale veldwerk, kunnen we verdorie het verschil maken om armoede en kinderarmoede te bestrijden. Minister, bent u bereid om de projectoproepen die u in het verleden al hebt gedaan, te herhalen? Het betoog van mevrouw Van der Borgh is daarvoor ideaal: begin ook in onderwijs. Ik hoop dat de projectoproepen kunnen worden herhaald. (*Applaus bij de sp.a*)

De voorzitter: De heer Hendrickx heeft het woord.

De heer Marc Hendrickx: Mevrouw Vogels, we zijn het er met zijn allen over eens dat de cijfers onaanvaardbaar hoog zijn en blijven, maar u gaat toch wel erg kort door de bocht met uw vergelijking van 1 miljoen euro tegenover 4 miljoen euro. Deze regering zet blijvend in op de diverse facetten die te maken hebben met armoede: welzijn, werk vooral. We willen ook inzetten op het grijpen van de geboden kansen. Minister, kunnen we daar toch nog wat meer aandacht aan besteden?

De voorzitter: De heer Sabbe heeft het woord.

De heer Ivan Sabbe: Minister, in een debat wordt toch een aspect wat vergeten. U hebt het kort over 'werk' gehad – het is spijtig dat minister Muyters hier niet is –, maar uit de rapporten uit het verleden is telkens gebleken dat er een link is tussen armoede en het niet hebben van werk.

De Vlaamse Regering – ter zake moeten we niet verwijzen naar de Federale Regering – moet dus veel doortastender zijn in het activeringsbeleid. Alle groepen die nu maar gedeeltelijk worden geactiveerd, moeten volledig worden geactiveerd, zodat daar al een groot deel zelfbedruipend is en de armoede dus wordt beperkt. Ik zou daar in eerste instantie de speerpunt van willen maken. Minister, daar moet u volledig op inzetten, met minister Muyters.

Minister Ingrid Lieten: Mevrouw Vogels, uw vergelijking gaat echt niet op. U weet dat Vlaanderen kiest voor een geïntegreerde benadering. Dat betekent dat de minister van Welzijn binnen zijn budgetten heel wat geld vrijmaakt, bijvoorbeeld voor de inkomensgerelateerde kinderopvang, voor de wijkzorgcentra enzovoort. Ook de minister van Onderwijs doet dat binnen zijn budgetten. Over die integrale aanpak giet ik dan nog een sausje. Ik coördineer, maar maak tegelijk projectmiddelen vrij om nieuwe, innovatieve projecten te laten uitproberen. Werken die projecten goed, dan worden ze op hun beurt geïntegreerd in het bestaande beleid, hetzij bij ons hetzij in dat van de gemeentebesturen. Zo

hebben we al een paar keer projectoproepen gedaan met betrekking tot kinderarmoede. Nu doen we een projectoproep met betrekking tot intergenerationele solidariteit. We merken immers dat er ook bij ouderen niet alleen sprake is van materiële armoede, maar ook van heel veel eenzaamheid. Die projectoproepen staan naast het structurele werk dat iedere minister doet in een gecoördineerde aanpak. Als ik al die budgetten van al die ministers zou optellen, dan zou het gaan over miljarden euro. Ik heb er net gewoon een paar opgesomd. U minimaliseert dat. U doet wat minnetjes over die projectoproep. Ik vind dat niet oké. Ik had van u een ander, eerlijker debat verwacht.

Ik ben het wel eens met de suggesties van een aantal leden. Mevrouw Van der Borght, u hebt volkomen gelijk als u stelt dat onderwijs heel belangrijk is. We merken dat als kinderen uit arme gezinnen op 3 jaar naar school komen, ze al met een achterstand starten als ze geen goed voortraject hebben gehad. Die achterstand wordt meestal alleen maar groter in het lager en het middelbaar onderwijs. Minister Smet zet in op het kleiner maken van die kleuterklasjes. Verder zijn er heel wat tutoringprojecten, waarbij leerlingen die studeren om later les te geven, 's avonds bij de gezinnen thuis langskomen om bijles te geven, om de kinderen te helpen met hun huiswerk. Dat levert heel goede resultaten op. Die kinderen worden daadwerkelijk begeleid in hun gezinsomgeving. Op dat vlak kunnen er nog een aantal andere dingen.

Mijnheer De Loor, ik ben het ook met u eens. We zullen zeker en vast die oproepen in verband met kinderarmoede en andere oproepen voortzetten. We weten immers dat er heel veel goede ideeën leven aan de basis. De goede ideeën komen meestal niet uit Brussel, maar van de mensen uit het werkveld. Door die projectmiddelen willen we hun kansen geven om dat in de praktijk uit te testen. Werkt dat goed, dan kunnen die verder wordt geïntegreerd in een structurele aanpak. Met betrekking tot kinderarmoede hebben we nu al twee oproepen gehad. We hebben die goede ideeën ook gebundeld in een methodiekenhandboek. Ik hoop dat iedereen in dit parlement die vanaf 1 januari ook lokaal zijn verantwoordelijkheid zal opnemen, in de gemeentebesturen zal meewerken aan het opstellen van een lokaal actieplan. We leveren daartoe de instrumenten aan, en er kan op lokaal vlak heel veel gebeuren.

Mijnheer Sabbe, ik ben het ook met u eens: werk is heel belangrijk. Uit cijfers blijkt dat het net die gezinnen zijn waar niemand werkt, die het grootste armoederisico hebben. Wat dat betreft, heeft minister Muylers heel wat maatregelen opgezet. Zo zijn er de werk-welzijnsmaatregelen, die specifiek gericht zijn op die generatiearmoede, op die mensen en gezinnen die complexe problemen hebben, die ver van werk staan, die ook hun sociale problemen moeten kunnen oplossen. Nu is er een samenwerking tussen de VDAB en de welzijnsorganisaties. Verder wordt ook ingezet op de uitbreiding naar individuele beroepsopleiding, om ook daar voor de kwetsbare groepen nog meer aan maatwerk te doen. Ook zien we dat de jeugdwerkloosheid toeneemt. Minister Muylers overlegt met zijn federale collega om stages voor jongeren te kunnen invoeren en ervoor te zorgen dat die jongeren toch snel op een of andere manier werkervaring opdoen, en niet wegzinken in de werkloosheidsval. Daar zullen we de aandacht op moeten blijven vestigen.

Ik wil uitdrukkelijk zeggen dat dit een grote prioriteit is van deze Vlaamse Regering. De minister-president heeft dat ook benadrukt in de Septemberverklaring. We zijn allemaal gefrustreerd als we mensen in armoede ontmoeten, als we zien hoe complex die problematiek vaak is.

Laten we eerlijk met elkaar omgaan, mevrouw Vogels. U, als gewezen minister, weet hoe moeilijk het is om daar verandering in te brengen. U doet nu wat minnetjes over het feit dat wij in de periode 2005-2011 een daling hebben van het armoederisico. In 2010 was het 10,4 procent, in 2011 9,8 procent. De eerste cijfers over het armoederisico zijn door Europa verzameld in 2004. Dat was toen u nog minister was. Toen zaten we op een risico van 10,8 procent. En dat was in een economische hoogconjunctuur. Na de economische crisis die we nu meemaken, toch een daling kunnen realiseren in dit jaar, geeft ons een klein beetje

voorzichtige hoop dat we op dit pad verder moeten gaan, met volgehouden inspanning en met de collegialiteit om bij de begrotingsbesprekingen keuzes te maken. Het zijn keuzes die we ook nu gemaakt hebben, voor Welzijn, voor Armoedebestrijding. En dat zal deze Vlaamse Regering blijven doen.

Mevrouw Mieke Vogels: Het klopt dat bij ouderen het armoederisico gedaald is, doordat mensen die nu met pensioen gaan, hogere pensioenen hebben. Maar wat zeer kwalijk is, is dat de armoede bij kinderen enorm is toegenomen. Kinderen die in armoede opgroeien, hebben minder kansen. Daar moet absoluut verder op worden ingezet.

U doet dit af als populistisch, maar het illustreert wel dat er in het beleid van de Vlaamse Regering nog altijd een groot mattheuseffect zit, gewild of niet. Ik daag u, als minister van Armoedebestrijding, uit om bij uw collega's na te gaan in hoeverre al die miljarden, die misschien goed bedoeld waren om de armoede te bestrijden, ook effectief de armoede bestrijden. Neem de sociale huisvesting. Op dit moment gaan bijna alle middelen voor nieuwbouw naar die gemeenten die de 9 procent aan sociale woningen niet bereikt hebben. Dat wil zeggen dat daar waar de grootste armoede is, namelijk in de steden, er geen sociale woningen bijgebouwd kunnen worden. *(Opmerkingen van de heer Bart Van Malderen)*

Ik heb het nog aan minister Van den Bossche gevraagd, mijnheer Van Malderen. Er is nog altijd geen enkele convenant afgesloten, noch met Gent, noch met Antwerpen, om bijkomende sociale woningen te kunnen bouwen, omdat er geen middelen voor zijn. Hetzelfde zou ik kunnen zeggen over kinderopvang. De IKG-middelen (inkomensgerelateerde kinderopvang) komen vooral terecht in de landelijke gebieden, vanwege een aantal structurele problemen. Ik nodig u uit, minister, om dat hard te maken. Als u dat niet hard kunt maken, zullen die cijfers nooit dalen. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

■

ACTUELE VRAAG van de heer Marnic De Meulemeester tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de problemen met het elektronisch stemmen bij de lokale verkiezingen van 14 oktober 2012

ACTUELE VRAAG van mevrouw Michèle Hostekint tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de problemen met het elektronisch stemmen bij de lokale verkiezingen van 14 oktober 2012

De voorzitter: De heer De Meulemeester heeft het woord.

De heer Marnic De Meulemeester: Minister, afgelopen zondag waren er gemeenteraadsverkiezingen. Het was natuurlijk in de eerste plaats uitkijken naar de uitslag, maar in de tweede plaats vroegen wij ons ook af hoe het zou verlopen met het elektronisch stemmen. En ondanks het feit dat uzelf en het Agentschap Binnenlands Bestuur hadden gezegd dat u alles onder controle had en dat er heel veel testen waren gebeurd, heeft uw agentschap niet minder dan 170 klachten gedetecteerd. Niet minder dan 50 stembureaus gingen later open, sommige gingen zelfs niet open. Hoe kon dat gebeuren? We hebben een lange voorbereidingstermijn gehad. Op een bepaald moment hebben we wel haast moeten maken tijdens de voorbereiding, maar alles leek in orde.

Er ontstonden zondag lange wachtrijen, en aan velen werd de raad gegeven om later terug te komen. De vraag is natuurlijk hoeveel kiezers er dan nog teruggekeerd zijn. Dat kan een invloed hebben op de uitslag en moet dus te allen prijze worden vermeden.

Ik heb de indruk, ik ben er bijna van overtuigd, dat heel veel mensen niet meer terug naar het stembureau zijn gekomen om te stemmen.

Minister, in heel wat steden is het goed verlopen, en ik erken dat. Maar we kunnen toch niet ontkennen dat op veel plaatsen heel wat problemen zijn geweest. Hoe komt dat? Ligt dat aan de voorbereiding? Wat zult u eraan doen? De federale en Vlaamse verkiezingen komen er immers aan. Hoe zult u vermijden dat er zich nog problemen voordoen?

De voorzitter: Mevrouw Hostekint heeft het woord.

Mevrouw Michèle Hostekint: Voorzitter, minister, collega's, afgelopen zondag heeft meer dan de helft van de Vlaamse kiezers elektronisch gestemd. Minister, vooraf had u meegedeeld dat alle mogelijke problemen in kaart waren gebracht, dat er noodscenario's klaarlagen, dat er preventieteams waren om de eventuele problemen op te vangen. Ondanks al die voorzorgsmaatregelen hebben we vastgesteld dat er heel wat fout is gelopen. Er waren problemen in mijn eigen stad, in Roeselare, maar ook in Mechelen, in Antwerpen, in Brugge, in Kortrijk. Veel bureaus zijn later opengegaan. Veel bureaus hebben een tijdlang stilgelegen. Er zijn zelfs bureaus die nooit zijn opengegaan.

De gevolgen laten zich uiteraard raden. Er waren heel lange files op bepaalde plaatsen. Er zijn mensen vertrokken zonder te stemmen en die ook niet meer teruggekeerd zijn. U hebt daarover al heel wat felle kritiek van een aantal burgemeesters ontvangen. Men zei dat de verkiezingen slecht georganiseerd zijn. De ondersteuning was ook ruimschoots onvoldoende. Ik formuleer nu de geleverde kritiek.

In een eerste reactie hebt u gezegd dat de problemen vooral te wijten waren aan menselijke fouten. U zult echter niet ontkennen dat er ook zware technische problemen waren.

Minister, hoe evalueert u dat zelf allemaal? En veel belangrijker nog, hoe zult u die problemen in de toekomst vermijden?

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Collega's, ik wil met de meeste klem tegenspreken wat bepaalde mensen hebben verklaard. Ik zeg niet dat de vraagstellers die teneur aanhouden. Ik ontken dat de verkiezingen in chaos zijn verlopen. Dat is niet zo. In totaliteit zijn de verkiezingen heel goed verlopen, zijn de verrichtingen vlot verlopen. De data, de gegevens zijn nooit zo snel en zo accuraat aangeleverd als nu. Degenen die de kans hebben gehad naar de radio te luisteren of naar tv te kijken, zullen gemerkt hebben dat om 15.30 uur al de eerste resultaten beschikbaar waren, en dat om 18 uur, veel vroeger dan tevoren, 85 procent van alle resultaten bekend waren, althans daar waar digitaal gestemd was.

Betekent dat dat er geen problemen waren? Neen, er waren problemen. En elk probleem is er één te veel voor mij. Er zijn een veertigtal bureaus op 3138 waar men te laat is kunnen beginnen met de verrichtingen, en enkele waar men helemaal niet heeft kunnen werken. Ik denk dan aan Brasschaat en nog een paar andere. Dat zijn problemen die er niet hadden mogen zijn. Ik benadruk dat het om voorlopige cijfers gaat.

Ik heb aan het agentschap cijfers gevraagd om een zo volledig mogelijk overzicht te geven van de incidenten. Er zijn enorm veel oproepen geweest. De cijfers die u citeert, zijn immers de cijfers die bekend waren om 10.30 uur. Er zijn veel meer oproepen geweest dan vroeger. Ik wil erop wijzen dat het oude systeem in werking is getreden in 1994. Bij de vorige verkiezingen, in 2010, waren we natuurlijk zo veel jaren later: de kinderziekten waren uitgezweet, er was meer kennis van de procedures.

In het totaal zijn er bij het agentschap 1767 oproepen binnengekomen, waarvan 776 geen aanleiding gaven tot een interventie. Het ging dan om vragen over hoe iets moest worden aangepakt enzovoort. 991 oproepen gaven wel aanleiding tot een interventie. Ik spreek met klem tegen dat er niet genoeg ondersteuning of personeel was. In de 5 provincies waren er 200 technici permanent standby en onderweg om de problemen op te lossen. Ze moesten binnen bepaalde termijnen oplossingen zoeken. Van die 991 interventies blijken er ongeveer

75 procent betrekking te hebben op de procedure: fouten in de procedure, menselijke fouten, dingen die niet correct werden toegepast.

Het voorbeeld dat het meest in het oog sprong, is dat een voorzitter per vergissing heeft toegelaten dat er verder in testmodus werd gestemd, waardoor de stemmen niet geregistreerd werden. Die voorzitter ziet dat op zijn scherm. Er wordt vooraf getest door het bureau, maar daarna moet worden overgeschakeld naar het echte stemmen, men mag niet in testmodus blijven werken. Gelukkig zijn die stemmen niet verloren gegaan. Ze zijn wel allemaal, in het bijzijn van getuigen, opnieuw uitgebracht moeten worden. Gelukkig bestond er een print van en laat het systeem dat toe.

25 procent van de 991 had betrekking op technische problemen, dat is een kleine 250 op 22.000 apparaten, een dikke 1 procent. Dat is wat mij betreft 1 procent te veel. Ik heb om een grondige evaluatie gevraagd. U begrijpt dat dit nu nog niet kan. U zult als parlement zelf van uw expertencommissie binnen tien dagen een rapport krijgen.

Ik wil er u op wijzen dat zich de vorige keer onder meer in Bertem, en misschien in andere bureaus ook, hetzelfde probleem heeft voorgedaan met het oude systeem. Een bureau ging niet open, mensen zijn naar huis gegaan. Het is niet aan mij om uitspraken te doen over de geldigheid, maar toen heeft dat bij mijn weten gaan aanleiding gegeven tot ongeldigheid.

Ikzelf heb aan het agentschap gevraagd om een grondige evaluatie te krijgen tegen 31 maart. Dat kan niet op enkele dagen gebeuren. Het gaat over de software, over de hardware en over de procedures op het terrein. Er zijn een aantal kinderziektes. Ik heb gevraagd om zeker oog te hebben voor procedurefouten en om te proberen die te verhinderen, want mensen vergissen zich. Naar mijn aanvoelen zou het onmogelijk moeten zijn om in testmodus te blijven stemmen, dat zou technisch verhinderd moeten kunnen worden. Het zijn kinderziektes die we eruit moeten halen, die opgelost moeten worden. Maar voor een grondige evaluatie is het nog te vroeg.

De heer Marnic De Meulemeester: Minister, we hebben natuurlijk nooit gezegd dat de verkiezingen in een grote chaos zijn verlopen. We weten dat het personeel van het Agentschap Binnenlands Bestuur al het mogelijke heeft gedaan om ze zo goed mogelijk te laten verlopen. We werden zondagvoormiddag overstelpt door de media, er waren 170 klachten: daar kunnen we toch niet omheen, dat is niet weinig. Bepaalde bureaus zijn niet op tijd of zelfs helemaal niet opengegaan. Dat is een serieus feit wanneer het gaat om democratische verkiezingen. We moeten al het mogelijke doen om dergelijke zaken te vermijden.

We weten dus dat al het mogelijke gedaan is om problemen te voorkomen, maar ik denk dat uit de evaluatie zal blijken waar de problemen zich hebben voorgedaan, waaraan de fouten liggen. En ik begrijp dat u op drie dagen nog geen volledige evaluatie kunt hebben over het elektronisch stemmen en de problemen die zich hebben voorgedaan. Ik hoop dat tegen de volgende verkiezingen, op basis van de evaluatie, de problemen kunnen worden weggewerkt.

Mevrouw Michèle Hostekint: Minister, u minimaliseert de problemen uiteraard wel een beetje. U verwijst naar het feit dat de gegevensverwerking op een vlotte manier is gegaan. Ik wil terloops even verwijzen naar Brugge, waar de burgemeesterssjerp afhing van 1800 stemmen die 's nachts nog manueel herteld moesten worden. Ook daar is het niet vlekkeloos verlopen.

Los daarvan is het zo dat we ons moeten beraden. Het kan niet dat mensen urenlang in een rij moeten staan om hun democratische plicht te vervullen. Ik denk dat u zich goed moet beraden over hoe u in de toekomst zult vermijden dat voorzitters van stembureaus allemaal op een andere manier reageren. Ik meen dat er een uniforme handelswijze moet komen. Sommige voorzitters hebben mensen gewoon naar huis laten gaan. Die mensen zijn niet meer teruggekeerd om te stemmen en dat beïnvloedt zonder twijfel de uitslag.

De voorzitter: De heer De Kort heeft het woord.

De heer Dirk de Kort: Voorzitter, minister, u hebt daarstraks ook een van de gemeenten genoemd waar er effectief serieuze problemen zijn geweest bij de verkiezingen, Brasschaat. Daar is een bureau de hele tijd niet opgestart geraakt. Ik zou met aandrang willen vragen om naast de gewone technische evaluatie ook een evaluatie te doen van de werking zelf van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Ik heb gewoon moeten vaststellen, nadat men onmiddellijk had vastgesteld dat er een probleem was met het wachtwoord, dat het een hele tijd heeft geduurd voor er iemand kon komen. Die persoon heeft ook vastgesteld dat hij niets kon doen en hij heeft toen iemand anders proberen te bereiken. Toen zei men dat het 2,5 uur zou duren voor die ter plaatse kon komen. Dan stel ik mij toch vragen. Er was toch wel enige inschatting, minister, van mogelijke problemen? Er had toch een grotere ploeg van technische bijstand, meer ter plaatse, georganiseerd moeten kunnen worden.

De voorzitter: De heer Dehandschutter heeft het woord.

De heer Lieven Dehandschutter: Ik vind het jammer dat men enkele dagen na de verkiezingen al een halve evaluatie wil maken van de nieuwe stemprocedure. Incidenten zijn statistisch bijna onvermijdelijk, maar men mag niet overdrijven. Er is inderdaad een nieuw systeem gebruikt. Men kan daar altijd lering uit trekken, zowel op technisch vlak als op het vlak van de begeleiding enzovoort. De gegevens waar we nu over beschikken, zijn nog zeer onvolledig en oppervlakkig. De beoordelingen zijn ook wat impressionistisch.

Mijnheer Demeulemeester, als er dan toch kritiek is op de aanpak, de begeleiding en de voorbereiding, dan had dat misschien beter, sneller en langer gekund indien de hele procedure, die door de federale overheid is opgehouden, niet zo lang had geduurd. Dan had de Vlaamse Regering daar veel beter en sneller werk kunnen van maken.

De voorzitter: Mevrouw De Waele heeft het woord.

Mevrouw Patricia De Waele: Minister, ik heb u al verschillende keren ondervraagd over de nieuwe stemcomputers. Een van mijn zorgen was hoe er snel zal worden opgetreden bij eventuele defecten. In een antwoord op een parlementaire vraag begin dit jaar, hebt u gezegd dat de gemeenten ook een onderhoudscontract hebben en dat voor technische bijstand op de dag van de verkiezingen de Vlaamse overheid dat contract heeft gemaakt met heel strikte interventie- en vervangtijden. Op die manier zou de continuïteit van de stemming zo weinig mogelijk in het gedrang komen. Minister, aangezien er in het bestek werd opgenomen dat die strikte interventie- en vervangtijden moeten worden gerespecteerd, wordt er ook nagekeken of die naleving van het contract zal worden gerespecteerd? Komt daar al dan niet schadevergoeding bij te pas? Ik neem aan dat de evaluatie ons bijkomende informatie zal geven.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Het systeem met het stemmen per computer was heel goed in mijn stad. De lokale bevolking, die heel ongerust was of het wel zou lukken, was er heel tevreden over. Dat mag ook worden gezegd. Het is een zeer toegankelijk en vriendelijk systeem.

Ik heb twee bekommernissen. Ten eerste dat er een snellere technische interventie zou zijn. Vooral de snelheid van de interventie laat wat te wensen over, waardoor er enig gemor en wachtrijen ontstaan. Dat moeten we vermijden. Ten tweede werd in verschillende stembureaus bij ons het inscannen van het biljet dat uit de printer rolde, gedaan door de mensen zelf. In andere stembureaus werd het gedaan door een medewerker die aan de tafel zat en de mensen daarbij hielp. Ik maak er geen principekwestie van, maar hoe is de procedure en moet dat niet worden uitgeklaard?

Minister Geert Bourgeois: Er zijn verschillende zaken aangekaart en ik zal er naar best vermogen op antwoorden. Het gaat over een vrij complex systeem. Dat weet iedereen van bij het begin. De technici en bedrijven die erbij betrokken zijn, zeggen dat ze in geen enkel land ter wereld zo'n ingewikkeld systeem hebben, want het is een systeem dat werkt voor alle

verkiezingen, voor de lokale verkiezingen, voor de stadsdistrictsraden, voor de gemeenten en de provincies, voor het Vlaams Parlement, voor het federaal parlement, Kamer en Senaat, en voor het Europees Parlement. Dus is die software behoorlijk ingewikkeld.

Het gaat om een federale gunning. Daarmee steek ik geen paraplu of wat ook op. Het was een gemeenschappelijk bestek dat is opgemaakt door technici, ik neem aan de beste van onze universiteiten. Zeven universiteiten van ons land hebben samengewerkt om een beste systeem te ontwikkelen, dat zoveel mogelijk democratische waarborgen bood.

Van meet af aan was duidelijk dat die democratische waarborgen, waar naar mijn aanvoelen iedereen tevreden over is, met controlemogelijkheden achteraf, het aantal stappen vergroten en het systeem iets ingewikkelder maken dan als je dat niet had. Vroeger had je die kaart. Niemand kon zijn stem controleren en je kon achteraf geen controle doen. Nu is dat wel mogelijk en het systeem is daardoor nog eens complexer geworden.

De federale overheid heeft die gunning gedaan. U weet allemaal dat het bijzonder lang heeft aangesleept. Uiteindelijk is er een certificering gekomen door PricewaterhouseCoopers, die heeft gezegd dat dit systeem waarborgen biedt.

Het is evident, collega's, dat het niveau dat voor het eerst met deze computers de verkiezingen zou organiseren, ook het slachtoffer zou zijn van de kinderziektes. Die moeten eruit worden gehaald.

Mijnheer De Meulemeester, u vraagt wat ik ga doen voor de volgende verkiezingen. Ik ga dat niet doen. De federale verkiezingen en de Vlaamse verkiezingen alsnog, worden georganiseerd door het federale niveau, niet door ons. Dat betekent niet dat wij niet gaan evalueren. We zullen dat doen. Iedereen zal daar zijn voordeel uit halen, ook het federale niveau, ook nota bene het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, waarmee mijn kabinet contact heeft gehad, en dat zegt benieuwd en vragende partij te zijn om kennis te mogen nemen van onze evaluatie. In Brussel had men immers vergelijkbare problemen vastgesteld met de computers. We gaan dat dus grondig evalueren.

Ik ben het ermee eens dat er wellicht nog duidelijkere instructies moeten worden gegeven. Men heeft me verzekerd dat het handboek zeer duidelijk is, en dat is ook zo. Er was nog eens apart voor alle nevralgieke punten voor de voorzitters een beklemtoning van een aantal zaken, onder andere: ga uit testmodus. Goed, een aantal mensen vergissen zich dan nog. Missen is menselijk. Ik heb gisteren in een eerste gesprek daarover met de technici en de mensen van de software gezegd: probeer iets te ontwikkelen dat zo is dat ook menselijke fouten zo weinig mogelijk gevolgen hebben. Ik heb het voorbeeld gegeven van het stemmen in testmodus, wat volgens mij niet zou mogen kunnen.

Mijnheer de Kort, u hebt kritiek op Binnenlandse Zaken. Dat is federaal. Ik neem aan dat u het Agentschap voor Binnenlands Bestuur bedoelt. Ik kan u zeggen dat naar mijn aanvoelen ontzettend veel mensen tevreden zijn over de dienstverlening. Er zijn duizenden vragen gesteld in de aanloop naar de verkiezingen. Ik krijg complimenten voor de website vlaanderenkiest.be, die enorm veel accurate data verstrekt. Ik kan u zelfs zeggen, maar ik ga uiteraard geen namen noemen, dat bepaalde ambtenaren uit gemeenten waar burgemeesters opmerkingen hebben gemaakt, zelf mails gestuurd hebben om te zeggen dat ze bijzonder tevreden waren over het systeem. We hebben vele felicitaties gekregen.

Zeg ik dat er geen problemen zijn? Neen. Elk probleem is er een te veel. Nog eens, met het oude systeem – het geheugen is kort – na de vorige lokale verkiezingen was Bertem een van de krantenkoppen de dag erna omdat daar, en wellicht nog op andere plaatsen, niet snel is kunnen worden gestart. Dat heeft toen een paar uur geduurd. Het gaat om techniek. Die problemen zul je wellicht nooit helemaal kunnen uitsluiten.

Mevrouw De Waele, er is een contract waarbij er voor serieuze problemen binnen 30 minuten een interventie en een oplossing moet zijn. Dat staat in het contract. Er waren 200 technici

voor onderweg. Is dat voldoende gebleken voor een eerste keer? Misschien niet. Ik heb u gezegd dat er bijzonder veel interventies waren waarvan jammer genoeg ongeveer 45 procent voor procedurefouten. Maar voor die enkele honderden zaken die wellicht hadden kunnen worden vermeden en die op zich niets met de techniek te maken hadden, is er ook telkens iemand ter plekke gegaan.

Uiteraard zal dit ook deel uitmaken van de evaluatie. Er zal ook worden gekeken of de bedrijven hebben geleverd wat ze moesten leveren, zowel de software als de hardware. Ik doe daar nu geen uitspraken over, ik wil daar voorzichtig in zijn.

Mijnheer Caron, u zult van me aannemen dat ik geen uitspraken ga doen over alle vragen over geldigheden, betwistingen enzovoort. Wie klachten heeft, kent de weg. Er is de Raad voor Verkiezingsbetwistingen. Vorige verkiezingen heeft, onder andere over het probleem van te laat kunnen stemmen en mensen die naar huis zijn gegaan, de commissie van experts geoordeeld dat alles naar behoren verlopen was. Het is dus niet aan mij om daar nu uitspraken over te doen. Dat is een zaak die eventueel door andere niveaus of instanties moet worden beoordeeld.

De heer Marnic De Meulemeester: Voorzitter, ik ben tevreden met het antwoord van de minister dat hij een grondige evaluatie zal maken. Ik hoop dat die evaluatie naar onze commissie zal komen zodat we daarover kunnen discussiëren.

Minister, u zult niet ontkennen dat er zich nog serieuze kinderziekten hebben voorgedaan. Ik hoop in elk geval dat er tegen de volgende verkiezingen nauw overleg is met uw federale collega's en uw collega's uit Brussel zodat die kinderziekten kunnen worden weggewerkt. Dergelijke zaken kunnen immers wel een invloed hebben op de het kiesgedrag van de kiezers.

Mijnheer Dehandschutter, die spelletjes om de bal terug te spelen naar het federale niveau, kennen we. Die hebben we ook al in de commissie gehoord. We weten dat het een complex dossier was en is. In elk geval is het zo dat de uitvoering nu bij de Vlaamse Regering lag en dat er nu niet meer moet worden doorverwezen naar het federale niveau, dat ook zijn best heeft gedaan om dit dossier zo goed mogelijk naar de gewesten te brengen. In dat opzicht vind ik die kritiek zeker ongegrond.

Mevrouw Michèle Hostekint: Ik denk dat een grondige evaluatie zich inderdaad opdringt. U moet vooral werk maken van een snelle interventie. Ik hoor u spreken over een interventietermijn van 30 minuten. Collega de Kort haalde een termijn aan 2,5 uur. Dit is ook mijn ervaring in Roeselare. Ik heb dezelfde dag telefoons gehad van verscheidene mensen. Als er problemen waren, duurde het 2,5 uur voor een interventieteam ter plekke was en de problemen waren opgelost. Ik moet er geen tekening bij maken: als mensen 2,5 uur moeten staan wachten in een rij, worden ze boos en verontwaardigd, dan stappen ze op, gaan ze naar huis en keren ze niet meer terug.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

■

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met

- 1° het verdrag inzake wederzijdse administratieve bijstand in fiscale aangelegenheden, en de bijlagen A, B en C, opgemaakt in Straatsburg op 25 januari 1988 en ondertekend op 7 februari 1992, en
- 2° het protocol tot wijziging van het verdrag inzake wederzijdse administratieve bijstand in fiscale aangelegenheden, opgemaakt in Parijs op 27 mei 2010 en ondertekend op 4 april 2011.
- 1653 (2011-2012) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende instemming met

- 1° het verdrag inzake wederzijdse administratieve bijstand in fiscale aangelegenheden, en de bijlagen A, B en C, opgemaakt in Straatsburg op 25 januari 1988 en ondertekend op 7 februari 1992, en
- 2° het protocol tot wijziging van het verdrag inzake wederzijdse administratieve bijstand in fiscale aangelegenheden, opgemaakt in Parijs op 27 mei 2010 en ondertekend op 4 april 2011.

De algemene bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? (*Neen*)

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (*Zie Parl. St. VI. Parl. 2011-12, nr. 1653/1*)

– *De artikelen 1 tot en met 3 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

■

ONTWERP VAN AANPASSING VAN DE WERKINGSBEGROTING VAN HET VLAAMS VREDESINSTITUUT VOOR HET BEGROTINGSJAAR 2012

– 48 (2012-2013) – Nr. 1

Bespreking en stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van aanpassing van de werkingsbegroting van het Vlaams Vredesinstituut voor het begrotingsjaar 2012.

De bespreking is geopend.

De heer Van den Heuvel, secretaris, heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Voorzitter, het betreft een minimale aanpassing van de werkingsbegroting. Het gaat dus om een interne begrotingswijziging. De personeelskosten worden met 40.000 euro verminderd. Die 40.000 euro wordt gealloceerd naar projectwerking en werkingskosten.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

De bespreking is gesloten.

Mag ik aannemen dat het ontwerp van aanpassing van de werkingsbegroting van het Vlaams Vredesinstituut voor het begrotingsjaar 2012 eenparig is aangenomen? (*Instemming*)

Dan is aldus besloten.

■

MEDEDELING VAN DE VOORZITTER

De voorzitter: Collega's, ik wil medelen dat ik in de toekomst de ontvankelijkheid van de actuele vragen strenger zal beoordelen. Ik leg even uit waarom. Actuele vragen zijn zoals alle parlementaire vragen controle-instrumenten ten aanzien van de Vlaamse Regering, controle-instrumenten. Het element beleidscontrole moet bijgevolg duidelijk aanwezig zijn in de tekst die wordt ingediend. Vragen waarin louter suggesties worden gedaan aan de ministers, hoe interessant ook, zullen niet meer aanvaard worden. Het behoort, mijnheer Van Hauthem, tot de bevoegdheid van de voorzitter om dat te beoordelen.

■

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met

- 1° het verdrag inzake wederzijdse administratieve bijstand in fiscale aangelegenheden, en de bijlagen A, B en C, opgemaakt in Straatsburg op 25 januari 1988 en ondertekend op 7 februari 1992, en
  - 2° het protocol tot wijziging van het verdrag inzake wederzijdse administratieve bijstand in fiscale aangelegenheden, opgemaakt in Parijs op 27 mei 2010 en ondertekend op 4 april 2011.
- 1653 (2011-2012) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 1

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

105 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
105 leden hebben ja geantwoord.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

100 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
100 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

■

MOTIE van mevrouw Marijke Dillen en de heren Felix Strackx, Erik Tack, Wim Wienen en Wim Van Dijck tot besluit van de op 2 oktober 2012 door mevrouw Marijke Dillen in commissie gehouden interpellatie tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de onrustwekkende cijfers inzake zelfdoding en het nieuwe actieplan om het aantal zelfdodingen te verminderen
– 1736 (2012-2013) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie.

Stemming nr. 2

Zie hier het resultaat:

105 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
16 leden hebben ja geantwoord;
65 leden hebben neen geantwoord;
24 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

De heer De Meulemeester heeft het woord.

De heer Marnic De Meulemeester: Ik heb een stemafpraak met mevrouw Franssen.

■

MOTIE van de heren Felix Strackx en Christian Verougstraete tot besluit van de op 2 oktober 2012 door de heer Felix Strackx in commissie gehouden interpellatie tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de globale hervorming van de verkeersbelastingen – 1737 (2012-2013) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie.

De heer Strackx heeft het woord.

De heer Felix Strackx: Voorzitter, ik wil even uitleggen waarom ik deze motie heb ingediend. Veel collega's, niet het minst de voorzitter van mijn commissie, beweren altijd dat wij altijd negatief zijn in ons oordeel, en dat het nooit eens goed is voor ons. Wel, nu was het voor ons eens goed. Wij willen minister Muyters steunen in zijn voornemen om de nieuwe verkeersbelasting voor auto's in te voeren. Ik citeer letterlijk: "(...) voor de auto waarvoor men kiest, niet voor de auto waarvoor men gekozen heeft." Wij vinden dat een excellente visie. Vandaar deze motie om de minister te steunen in zijn voornemen. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer Eric Van Rompuy: Inderdaad, mijnheer Strackx, ik feliciteer u. Maar we gaan toch tegen stemmen. (*Gelach*)

De voorzitter: Begin van de stemming.

Stemming nr. 3

Zie hier het resultaat:

107 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
16 leden hebben ja geantwoord;
72 leden hebben neen geantwoord;
19 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

■

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, gisteren heeft de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting het ontwerp van decreet houdende diverse bepalingen betreffende financiën en begroting aangenomen. Aangezien het de bedoeling is dat sommige bepalingen

daarvan in werking treden op 1 november 2012, stel ik voor om dit ontwerp van decreet op de agenda van de plenaire vergadering van woensdag 24 oktober 2012 te plaatsen. Is het parlement het hiermee eens? (*Instemming*)

Ik wens trouwens iedereen ook te feliciteren met de uitslagen van de gemeenteraadsverkiezingen.

Hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen opnieuw bijeen op woensdag 24 oktober 2012 om 14 uur.

De vergadering is gesloten.

– *De vergadering wordt gesloten om 16.24 uur.*

■

BIJLAGEN

Aanwezigheden

Aanwezig

Filip Anthuenis, Erik Arckens, Robrecht Bothuyne, Boudewijn Bouckaert, Karin Brouwers, Agnes Bruyninckx-Vandenhoudt, Karlos Callens, Ludwig Caluwé, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyskens, Sonja Claes, Griet Coppé, Frank Creyelman, Philippe De Coene, Irina De Knop, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Mia De Vits, Else De Wachter, Patricia De Waele, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Kathleen Deckx, Tom Dehaene, Lieven Dehandschutter, Paul Delva, Mark Demesmaeker, Steve D'Hulster, Matthias Diependaele, Marijke Dillen, Jan Durnez, Tine Eerlingen, Martine Fournier, Danielle Godderis-T'Jonck, Peter Gysbrechts, Veerle Heeren, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Liesbeth Homans, Michèle Hostekint, Pieter Huybrechts, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Patrick Janssens, Ward Kennes, Marino Keulen, Els Kindt, Jan Laurys, Marcel Logist, Chokri Mahassine, Bart Martens, Katleen Martens, Elisabeth Meuleman, Lydia Peeters, Fatma Pehlivan, Jan Peumans, Sabine Poleyn, Peter Reekmans, Els Robeyns, Jan Roegiers, Tinne Rombouts, Ivan Sabbe, Hermes Sanctorum, Ludo Sannen, Johan Sauwens, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Griet Smaers, Helga Stevens, Felix Strackx, Erik Tack, Valerie Taeldeman, Bart Tommelein, Güler Turan, Marc Van de Vijver, Marleen Van den Eynde, Koen Van den Heuvel, Vera Van der Borgh, Luckas Van Der Taelen, Kris Van Dijck, Christian Van Eyken, Joris Van Hauthem, Bart Van Malderen, Dirk Van Mechelen, Karim Van Overmeire, Eric Van Rompuy, Gerda Van Steenberge, Mercedes Van Volcem, Wilfried Vandaele, Marc Vanden Bussche, Marleen Vanderpoorten, Jurgen Vanlerberghe, Lode Vereeck, Jan Verfaillie, Goedele Vermeiren, Christian Verougstraete, Johan Verstreken, Jurgen Verstrepen, Linda Vissers, Mieke Vogels, Filip Watteuw, Ulla Werbrouck, Veli Yüksel, Khadija Zamouri.

Afwezig met kennisgeving

Patricia Ceyskens, Gwenny De Vroe, Jan Penris, Herman Schueremans: ambtsverplichtingen;

Ann Brusseel, Cindy Franssen: familieverplichtingen;

Fientje Moerman, Dirk Peeters, Sas van Rouveroi: gezondheidsredenen.

Afwezig zonder kennisgeving

Jean-Jacques De Gucht, Filip Dewinter, Wim Van Dijck, Wim Wienen

■

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers

Stemming nr. 1:

JA-stemmen:

Filip Anthuenis, Erik Arckens, Robrecht Bothuyne, Boudewijn Bouckaert, Karin Brouwers, Agnes Bruyninckx-Vandenhoudt, Karlos Callens, Ludwig Caluwé, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyskens, Sonja Claes, Griet Coppé, Frank Creyelman, Philippe De Coene, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Mia De Vits, Else De Wachter, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Kathleen Deckx, Lieven Dehandschutter, Paul Delva, Mark Demesmaeker, Steve D'Hulster, Matthias Diependaele, Marijke Dillen, Jan Durnez, Tine Eerlingen, Martine Fournier, Danielle Godderis-T'Jonck, Peter Gysbrechts, Veerle Heeren, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Liesbeth Homans, Michèle Hostekint, Pieter Huybrechts, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Patrick Janssens, Ward Kennes, Marino Keulen, Els Kindt, Jan Laurys, Marcel Logist, Chokri Mahassine, Bart Martens, Katleen Martens, Elisabeth Meuleman, Lydia Peeters, Fatma Pehlivan, Jan Peumans, Sabine Poleyn, Peter Reekmans, Jan Roegiers, Tinne

Rombouts, Hermes Sanctorum, Ludo Sannen, Johan Sauwens, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Griet Smaers, Helga Stevens, Felix Strackx, Erik Tack, Valerie Taeldeman, Bart Tommelein, Güler Turan, Marc Van de Vijver, Marleen Van den Eynde, Koen Van den Heuvel, Luckas Van Der Taelen, Kris Van Dijck, Christian Van Eyken, Joris Van Hauthem, Bart Van Malderen, Dirk Van Mechelen, Karim Van Overmeire, Eric Van Rompuy, Gerda Van Steenberge, Mercedes Van Volcem, Wilfried Vandaele, Marc Vanden Bussche, Marleen Vanderpoorten, Jurgen Vanlerberghe, Lode Vereeck, Jan Verfaillie, Goedele Vermeiren, Christian Verougstraete, Johan Verstreken, Jurgen Verstrepen, Linda Vissers, Mieke Vogels, Filip Watteeuw, Ulla Werbrouck, Veli Yüksel, Khadija Zamouri

■

Stemming nr. 2:

JA-stemmen:

Erik Arckens, Agnes Bruyninckx-Vandenhoudt, Frank Creyelman, Johan Deckmyn, Marijke Dillen, Pieter Huybrechts, Chris Janssens, Katleen Martens, Stefaan Sintobin, Felix Strackx, Erik Tack, Marleen Van den Eynde, Joris Van Hauthem, Gerda Van Steenberge, Christian Verougstraete, Linda Vissers

NEEN-stemmen:

Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ludwig Caluwé, Vera Celis, Lode Ceysens, Sonja Claes, Griet Coppé, Philippe De Coene, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Jos De Meyer, Mia De Vits, Else De Wachter, Bart De Wever, Kathleen Deckx, Lieven Dehandschutter, Paul Delva, Mark Demesmaeker, Steve D'Hulster, Matthias Diependaele, Jan Durnez, Tine Eerlingen, Martine Fournier, Danielle Godderis-T'Jonck, Veerle Heeren, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Liesbeth Homans, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Patrick Janssens, Ward Kennes, Els Kindt, Jan Laurys, Marcel Logist, Chokri Mahassine, Bart Martens, Fatma Pehlivan, Jan Peumans, Sabine Poleyn, Jan Roegiers, Tinne Rombouts, Ludo Sannen, Johan Sauwens, Katrien Schryvers, Willy Segers, Griet Smaers, Helga Stevens, Valerie Taeldeman, Güler Turan, Marc Van de Vijver, Koen Van den Heuvel, Kris Van Dijck, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Karim Van Overmeire, Eric Van Rompuy, Wilfried Vandaele, Jurgen Vanlerberghe, Jan Verfaillie, Goedele Vermeiren, Johan Verstreken, Veli Yüksel

ONTHOUDINGEN:

Filip Anthuenis, Boudewijn Bouckaert, Karlos Callens, Bart Caron, Marnic De Meulemeester, Annick De Ridder, Peter Gysbrechts, Marino Keulen, Elisabeth Meuleman, Lydia Peeters, Peter Reekmans, Hermes Sanctorum, Bart Tommelein, Luckas Van Der Taelen, Dirk Van Mechelen, Mercedes Van Volcem, Marc Vanden Bussche, Marleen Vanderpoorten, Lode Vereeck, Jurgen Verstrepen, Mieke Vogels, Filip Watteeuw, Ulla Werbrouck, Khadija Zamouri

■

Stemming nr. 3:

JA-stemmen:

Erik Arckens, Agnes Bruyninckx-Vandenhoudt, Frank Creyelman, Johan Deckmyn, Marijke Dillen, Pieter Huybrechts, Chris Janssens, Katleen Martens, Stefaan Sintobin, Felix Strackx, Erik Tack, Marleen Van den Eynde, Joris Van Hauthem, Gerda Van Steenberge, Christian Verougstraete, Linda Vissers

NEEN-stemmen:

Robrecht Bothuyné, Karin Brouwers, Ludwig Caluwé, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyskens, Sonja Claes, Griet Coppé, Philippe De Coene, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Jos De Meyer, Mia De Vits, Else De Wachter, Bart De Wever, Kathleen Deckx, Tom Dehaene, Lieven Dehandschutter, Paul Delva, Mark Demesmaeker, Steve D'Hulster, Matthias Diependaele, Jan Durnez, Tine Eerlingen, Martine Fournier, Danielle Godderis-T'Jonck, Veerle Heeren, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Liesbeth Homans, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Patrick Janssens, Ward Kennes, Els Kindt, Jan Laurys, Marcel Logist, Chokri Mahassine, Bart Martens, Elisabeth Meuleman, Fatma Pehlivan, Jan Peumans, Sabine Poleyn, Jan Roegiers, Tinne Rombouts, Hermes Sanctorem, Ludo Sannen, Johan Sauwens, Katrien Schryvers, Willy Segers, Griet Smaers, Helga Stevens, Valerie Taeldeman, Güler Turan, Marc Van de Vijver, Koen Van den Heuvel, Luckas Van Der Taelen, Kris Van Dijck, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Karim Van Overmeire, Eric Van Rompuy, Wilfried Vandaele, Jurgén Vanlerberghe, Jan Verfaillie, Goedele Vermeiren, Johan Verstreken, Mieke Vogels, Filip Watteuw, Veli Yüksel

ONTHOUDINGEN:

Filip Anthuenis, Boudewijn Bouckaert, Karlos Callens, Irina De Knop, Marnic De Meulemeester, Annick De Ridder, Peter Gysbrechts, Marino Keulen, Lydia Peeters, Peter Reekmans, Bart Tommelein, Dirk Van Mechelen, Mercedes Van Volcem, Marc Vanden Bussche, Marleen Vanderpoorten, Lode Vereeck, Jurgén Verstrepen, Ulla Werbrouck, Khadija Zamouri

■